

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SONDAGEN DEN 22 NOVEMBER 1914.

HUFVUDREDAKTOR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTOR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Dalahertiginnans frånfälle

ÄNKEHERTIGINNAN TERESIA AF DALARNE PÅ UT DE PARADE.

ÄNKEHARTIGINNAN AF Dalarna var sedan drottning Sofias död den sista kvarlevande inom vårt furstehus af gamla kungens generation. Den 9 november gick också denna sista representant för en gången tid bort ur familjekretsen, och Haga slott liksom förut Ulriksdal kommer att stå tomt och öde, beröfvadt sin härskarinna.

Änkehertiginnan Therese var vid sin död nära 78 år gammal och det var åldern,

HAGA SLOTT.

som tog ut sin rätt vid hennes dödsbädd. Efter att under flera månader varit klen måste hertiginnan tre veckor före sin död intaga sängen, och krafterna aftogo med hvarje dag. En blödning från nagsäcken försämrade ytterligare den sjuka, och den 9 november på morgonen ansågs tillståndet så kritiskt, att den kungliga familjens medlemmar tillkallades. De hunno säga hertiginnan ett sista farväl innan hon sjönk in i dödsdvalan. Klockan

Änkeherfiginnans af Dalarna lik föres till slottskapellet: affärden från Haga.

1,15 afled härliginnan och på Haga slott sänktes flaggan på half stång.

Härliginnan Teresia af Sachsen-Altenburg var född den 21 december 1836 på slottet Trisdorf i Baden som dotter af prins Edvard af Sachsen-Altenburg och hans gemål prinsessan Amalia af Hohenzollern-Sigmaringen. Sedan sitt bröllop med prins August den 16 april 1864 tillhörde hon den svenska kungafamiljen och hade alltså redan firat sitt guldbröllop med Sverige. Hennes äktenskap med prins August bröts efter 9 år vid prinsens för tidiga död. Sedan dess har hon disponerat Haga slott såsom änkesäte och i synnerhet under de sista 20 åren tillbragt sommar och vinter i det hennes allt mer kärt vordna hemmet med undantag för kortare resor, då hon hälsat på släkten i Tyskland, eller några vecors vistelse då och då i Dalarna.

Haga har under dessa år varit ett hem, där ett älskvärdt och gäsfritt värdskap öfvats, och hvarifrån mycken hjälp utgått till de fattiga och behöfvande. Hagalunds arbetsstuga och Solna frivilliga hjälpförening höra till de institutioner, som härliginnan verksamt understödd. Hon har icke blott gifvit penningar utan också personligen varmt intresserat sig för dessa företag.

Många välgörenhetsbasarer kunde säkert vänta härliginnans personliga besök eller på senare år räkna henne som frikostig kund med uppvaktningen som ombud. Ett af hennes sista verk var att skänka och själf öfverlämna en fana till Solna landstorm.

Musik hörde till änkehärliginnans största intressen. Hon spelade själf, har också komponerat något och sjöng i yngre dagar vackert. Hon deltog i hufvudstadens musiklif så länge hon orkade, hvem minns henne inte från den kungliga logen i Musikaliska akademien?

De, som stått den nu afsomnade gamla furstinnan nära, skildra henne enstämmigt som en godhjärtad, mild och fridsam kvinna med en varmt religiös och hoppfull uppfattning af lifvet, med ett deltagande hjärta för de lidande.

Vid änkehärliginnans dödsbädd hölls en predikan af hofpredikant Sven Nilsson och dagen efter hennes död Te deum i slottskapellet.

Måndagen den 16 november, den första strålände vackra vinterdagen för året, fördes furstinnans kista under klockringning från alla stadens kyrkor i procession genom staden från Haga slott till slottskyrkan.

Vid Haga slott paraderade ett hederskompani grenadierer med fana och musik. Före likvagnen, dragen af sex hästar, red en skvadron af lifgardet till häst, närmast efter äkte konungen och drottningen och sedan den kungliga familjens öfriga medlemmar. Från Riddarhusorget genom Storkyrkobrinken öfver borggårdarne bildades häck af trupper. Under tonerna af Carl XV:s sorgmarsch fördes kistan mellan de skyldrande leden. Stora människoskaror kantade vägarna där liktåget gick fram.

Jordfästningen förrättades den 17 november af biskop Billing, hvarefter kistan fördes till Riddarholmskyrkan för att insättas i det Bernadotteska grafkoret.

NU SLOCKNAR DAGENS STRIMMA, NU somnar den ensamma mo.

Nu tiga i kvällen de sorlande vatten.

Nu smyga sig ödemarksdrömmarna täft omkring hus och bo.

Nu domnar också mitt sinne i vinterns och köldens ro,

försjunker drömögdt i mörkret och natten.

Blott älfven är evigt vaken. — Dess ström går djup och strid

och sköljer i loppet de skälfvande alar, och når mig in i min kammar att störa min vunna frid.

Den talar om vårars brus och sång i höstens skumma tid

— Hur väl jag känner det språk den talar!

Den bölja, som brun och valtrad i sjudande färd jag såg,

skall glida snart under främmande stränder, skall gå genom långa sjöar och spegla stjärnors tåg.

Den frängtar till att möta en annan och mäktig våg,

med bud och dofter från fjärran länder.

Du älf, du bygdens budsven, som bär i ditt mörka brus

dess hälsning ur dalarnas dunkel mot hafvet, tag med ett hjärtas längtan till vidders rymd och ljus

ifrån den ensamma lampan i ett högt och ensligt hus,

i de stora skogarnas sköte begrafvet.

MILDRED THORBURN-BUSCK.

Processionen passerar Odenplan. A. Blomberg foto.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år Kr. 6.50	Helt år Kr. 9.—
Half år > 3.50	Half år > 4.50
Kvartal > 1.75	Kvartal > 2.25
Månad > 0.75	Månad > 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser:
25 öre efter text.	30 öre efter text. 35 öre
30 öre å textside.	å textside. 20 % förh.
20 % förhöjning för särsk. begärd plats.	för särsk. begärd plats.

Komministerhemmet i Kvillinge.

Fru Alma Amnell,
f. Wawrinsky.

I DESSA DAGAR har fru Alma Amnell, född Wawrinsky, fyllt 70 år. Hennes namn hör icke till dem, som varit synliga i styrelser och kommitéer för välgörande ändamål eller under uppdrag för basarer, barnhem och dylikt, och dock är den uppoffrande och gagnarika verksamhet till lidandes hjälp hon i det tysta utfört, lika berättigad till den

tacksamhet och det erkännande, som så ofta komma de offentligt framträdande inom våra dagars filantropi till del.

Hon föddes i Norrköping 1844. Fadern var stadskamreraren Carl Wawrinsky och hemmet det gammaldags gedigna borgarhuset med solid välmåga. 24-årig gifte hon sig med pastor Alfred Amnell i Asks socken utanför Motala, hvilket hem makarna dock efter ett par år utbytte mot Kvillinge komministergård, som de innehade till komminister Amnells död för ett år sedan, nämligen i 42 år. Och är det under denna långa tid som fru Amnell ägnat sig åt en lifsgärning hvars enhetlighet och själfuppoffrande arbete för hemmet och för hjälpbehövande är något sällsynt i våra dagars splittrade och skiftande tillvaro.

Intet af föräldrahemmets välmåga flyttade att börja med in i den lilla prästgården. Pastor Amnell var bondson, och som han tvärfemot svärfaderns önskan lämnade studierna så fort det lät sig göra för att kunna få en fast prästerlig tjänst och reda eget bo, så måste de unga tu från första stund stå helt på egna fötter. Lilla prästmor fick heller icke föra med sig stadsvanor i sitt nya lif, utan genast taga i med hårda arbetsnåfvar. Landtbruket hörde till prästgården, och hvilket arbete och hvilka olika slags sysslor för husmodern, som därmed följde för 40 år sedan, det kan icke en nutidsmänniska på rak arm föreställa sig. Den första vintern t. ex. steg hon upp hvarje morgon klockan fyra för att hinna spinna viss mängd lingarn till dess dagens egentliga arbete skulle börja. Det fanns nämligen allt för få handdukar och lakan i linneskåpet, och hvad som spanns första vintern väfdes den andra. Och så kommo barnen, och hvar år gaf ständigt ökad arbete, men inte bara inom det egna hemmet utan också utåt i socknen. Den var stor och vidsträckt, och det var långt till läkare och apotek. I prästfruns sängkammarskåp fanns alltid medel åtminstone till den första sjukhjälp, liksom i hennes kloka hufvud fanns råd för väfvar och bak och brygd, ja, alla slags bekymmer.

Komministerbostället i Kvillinge var vid makarna Amnells ditkomst en liten förfallen sluga, nära 200-årig, och då i dess ställe uppfördes en ny, treflig byggnad, så blef där också plats till ett par små gästrum uppe under takåsen, hvilka sedan under årens lopp sällan stodo tomma. Många, många äro de som där hvilat ut under fridfulla nätter och goda dagar i det trefna hemmet och den härliga naturen. Men gästerna valdes ej bland dem, som kunde sprida någon slags yttre glans öfver hemmet, eller återgålda gästfri-

heten med angenäma fester och inbjudningar, utan företrädesvis bland dem som blott hade att ge sin tacksamhet i gengäld — någon fattig, utarbetad ämbetsbroder eller en staccars sömmerska, som fabriksstadens luft gjort ofjänsbar. Och ofta när hösten nal-kades och småfolket, som öfver sommaren hyrt sig in i stugorna längs den vackra vägen mellan slätten och skogen, måste tillbaka till staden igen, så var det någon blek gäst som ännu i veckotal fick andas Kolmårdens stärkande luft tack vare tillvaron af prästgårdens gästrum och det själförsakande hjärtelaget hos dess värdfolk. Ja, det hände också att hjälpbehövande barn med kärleksfull uppoffran under åratals fostrades i detta hem tills de voro fullvuxna, dugande människor.

Och det kom välsignelse af arbetet, välsignelse af kärleksgärningarna. Det var också det ovanliga med hennes personlighet, att trots det hvarje hennes arbetsdag var så fylld af rent husligt arbete, att timme efter timme tillbringades i kök och väfkammare, så fastnade aldrig något af prosan därifrån i hennes själ. När man hörde henne stänga igen dörren till dessa respektive arbetsområden, och hon efter toaletten uppenbarade sig vid middagsbordet eller aftonlampan, så visste man också att icke ett spår efter de många timmarnas sträfsamma hushållsjobb (som nutiden kallar det) fördes med in till familjekretsen. Nej, då var det den intellektuella sidan af hennes väsen, som fick komma till sin rätt, då var det dagens händelser i det kära Sverige, främst politiken, som diskuterades i varm fosterländsk anda, och då föreläste hon ur tidningarna, af hvilka det alltid fanns verklig lyxtillgång, eller ur någon nyutkommen bok, helst af gedignare art.

Hvilken välsignelse sprider icke det hem vida omkring, som ägt till sin centralkraft en intelligent, stark, kärleksfull och ändock så ödmjukt enkel och kvinnlig personlighet som fru Amnell. Hon själf var hemmet — af hennes händer flitiga arbete hade kommit duken på bordet, matan på golvet, soffans möbelyg och gardinerna för fönstren, hennes hjärta hade skapat dess goda, varma atmosfär och hennes själ fyllde det med intellektuella, fosterländska och framför allt människovänliga intressen. En sak är det dock, det måste sanningsenligt erkännas, för hvilken hon icke offrat sig, och det är för modets och toaletts intressen. — En ungdomlig vän skämtade en gång rätt närgånget med henne därför, och glömmet säkert icke den tysta läxa hon för egen del fick i meddelandet, att det årets hela toalett-kassa — den enda egna kassa fru Amnell förfogade öfver — gått åt till att hjälpa nödlidande. Och efter den principen lefver ännu den gamla frun. Förra året var det nämligen fullkomligt fastslaget, att en ny och modernare vinterkappa måste anskaffas, då hon nu har sitt hem i staden, men pengarna därtill togos i stället att hjälpa en fattig och sjuk, som ingen annan lycktes komma ihåg — och i år gifvos de, änyo till vinterkappa afsedda medlen, till landstormen.

Den som lefvat sitt lif så som Alma Amnell, den måste ju åt sig ha förvärfvat den fromma tillförsikt, den ädla och ljusa lifssyn, som ännu genom de åldrade dragen strålar ut ett evighetshopp och en hjärtgodhet, som värmer alla, hvilka komma i hennes närhet.

Lycklig och fridfull blifve nu hennes lefnadskväll!

M. C—DT.

Husmodern i allvarstider.

Af MARIA FAHLBERG.

(Forts. o. slut.)

JOLKMAT AR BILLIG, NÄRANDE och oersätlig för barn och ungdom: sur mjölk kan ej nog varmt rekommenderas. Den separerade mjölken är helt oförjant i misskredit hos mången. Genom separeringen blir mjölken befriad från allehanda föroreningar och visserligen äfven större delen af sin fetthalt och en obetydlig del kolhydrat, men 1 kg. separerad mjölk innehåller mera ägghvita än 1 kg. skummad mjölk. I förhållande till sitt pris är den ett mycket värderikt näringsämne, detta gäller i än högre grad på landsbygden, där den kan köpas till 4—5 öre litern, i Stockholm kostar den under normala förhållanden 7 öre. Under nu rådande mjölkbrist är det svårt att erhålla skummad mjölk till något pris.

Frukt och bär äro utomordentligt hälsosamma, bereda omväxling i dieten, ställa sig vanligen billiga, men i höst är frukten tyvärr mycket dyr till följd af felslagen fruktskörd.

Erfarenheten har visat att riklig användning af frukt minskar spritkonsumtionen. Den som tillser att bär och frukt flitigt ingå i hemmets matordning bidrager sålunda till folkhälsan.

En bland hushållets drygaste utgiftsposter är kaffet, men denna kan till nytta för både hälsan och kassan nedbringas ganska afsevärdt, om bränd råg eller korn tillsättes kaffet, som då också skulle erhålla något näringsvärde. Att ge barn kaffe till dagligt bruk är fördömligt, ja, samvetslöst; ej nog att det direkt skadar organismen, det förfager äfven hungerkänslan och aptiten på nyttigare näringsmedel. Kaffeförbrukningen kan numera betecknas som vårt mest storstilade nationalslöseri — det förbrukas i Sverige kaffe för 40,000,000 kronor — spritkonsumtionen naturligtvis undantagen, som uppgår till ett värde af 170,000,000 kronor. På de orter, där spriten af religiösa eller absolutistiska skäl undvikes, florerar isynnerhet kaffemissbruket och är troligtvis minst lika hälsovådligt som spritmissbruket, om än den sekundära vådan ej är jämförlig. Man bör ej glömma att koffeinet är 50 gånger giftigare än alkohol och att kaffet dessutom innehåller andra giftiga beståndsdelar. Kryddor är en post, som vanligen blir onödigt stor. De tillhöra ju af naturen de heta zonerna, där de äro behöflig stimulus för den genom värmen slappade matsmältningen, i vårt klimat är all anledning att använda dem med stor moderation, då de flesta kryddor äro skadliga och somliga, t. ex. saffran, rent af giftiga.

IV.

Sparsamhet.

Är det under vanliga förhållanden främst egen fördel som äsyftas, när sparsamhet förordas, så har det numera blifvit en samhällsplikt att inrätta sig efter den ekonomiska situation, hvori vi nu befinna oss.

Vi hafva ej nödläge, men vi böra fasthålla att kriget och den ekonomiska krisen kunna räcka i åratals. Vi böra vara pessimistiska, när vi bedöma krigets fortvaro och optimistiska endast när det gäller vår egen vilja och förmåga att målmedvetet — utan pjunk och nervositet — inrätta oss efter tidens kraf.

Säkert är, att den nuvarande situationen

KLÄDNINGAR

till Kr. 8.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerflökade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och präsning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vändas.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

utgör den kraftigaste läxa i praktisk nationalekonomi vi på decennier erhållit, och lyckligt vore att vi villigt lärde oss den.

Frågan för dagen är: hur skola vi spara? Somliga förorda ytterlig direkt sparsamhet, andra hålla före att det är orätt att spara: "slösa", säga de, "så att penningen kommer i omlopp." Det riktiga är gifvetvis att spara förnuftigt, i första hand på allt hvad lyx tillhör. Rubba dock ej utan nödtvång sunda ekonomiska vanor, hvaraf den krets är beroende, som vant sig att räkna dig till afnämare, men tro å andra sidan ej att gagnet är obestridligt, om du flödar med penningen. För det första är det dåligt som föredöme och verkar motbudande, då man vet att arbetslöshet och brist hola stora samhällslager under den stundande vintern. Den som däremot ser sig i stånd att minska arbetslösheten genom att anordna nödhjulsarbeten i någon form, gör samtidigt en god gärning, som på mer lyckobringande sätt än direkta allmosor kommer behöfvande till del.

Penningar, som t. ex. inestå på bank, komma ju underfiden — i form af rörligt kapital — industri och producenter tillgodo och bidraga att lätta penningmarknaden.

Att i kortsynt egoism taga ut kapital från bankerna och placera det i — byrålådan till kommande behof, är dumt och ofosterländskt. En hvar kan i mån af samhällsställning och ekonomisk förmåga bidraga till att krisens verkningar mildras genom sund samhälllig solidaritet. Är det under vanliga förhållanden maktpåliggande att sköta hemmets ekonomi, blir det under nuvarande hårda tider ett svårlöst problem.

Att spara på vatten, gas och elektricitet är af oomviflig nytta; kommunen och således de skattskyldiga draga fördel af sparsamhet härutinnan, och vi hafva förvisso inga garantier att kolimporten obehindradt kan fortgå. Att ekonomisera med bränsle är en viktig gren af hushållningen, men ytterst svår att kontrollera. Utom förlusten på onödigt förbrukad värmemängd, blir ju en hel del mat fördärfvad af "hopkokning", t. ex. fisk (ej förglömmades den i regeln högst miss-handlande potatisen).

Till sådana födoämnen, som fordra långvarig kokning, såsom kött, ärter, gryn o. d. användes med fördel en koklåda. Maten skall först koka ordentligt på spisen i 15 min. under lock, och därpå väl öfverfäckt skyndsamt flyttas till apparaten.

Konservering är ett hjälpmedel i det moderna hushållet, som alltmera kommit till användning och som lämpar sig för både kött, fisk, frukt och grönsaker. — Numera finnas utmärkta konserveringsapparater och burkar af svensk tillverkning.

Konservering af kött och fisk lönar sig i regeln knappast i ett stadshushåll, om råvaran skall inköpas af mellanhänder. Under nuvarande ekonomiska situation, då man kan befara att äfven kött och fläsk komma att stiga i pris under vinterns lopp, är det skäl öfverväga huruvida ej konservering vore fördelaktig — delvis kan man ju då anlita den gamla insalningsmetoden.

Fröken L. Lagerstedt har i sin förträffliga "Kokbok för hem och skola" räknat ut att om i hvarje kök genom oförständig behandling, vidbränning e. d., mat förstöres för 10 öre om dagen, gör det för hela Sverige en summa af 18 miljoner kronor om året. Jag fruktar att de kök äro få, där ej dagligen i onödan förbrukas bränsle för 10 öre, — där ha vi nya 18 miljoner. Ställd inför sådana siffror förstår man bäst hvilken viktig sak

NÄR D:R SVEN HEDIN NYLIGEN återvände från sin intrycksrika resa till tyska fronten på den västra krigsskådeplatsen, togs vid hans vistelse i Berlin af Berliner Ill. Gesellschaft ofvanstående bild. D:r H. befinner sig nu åter i sitt hem, sysselsatt med att nedskrifva sina minnen och erfarenheter från det blodigaste krig världshistorien känner. Så snart desamma utkommit i bokform, blir den stora allmänheten i tillfälle, ej att taga kännedom om de taktiska och strategiska faserna i kampen, men om soldatens lif i eldlinjen och löpgrafvarnas mörka mullvadsgångar, om de flyktandes färor och lidanden o. s. v. — det är med ett ord det moderna krigets psykologi författaren ämnar framlägga för sina landsmän.

det är att handhafva ett hems ekonomi. En husmor, som vill sköta sitt hem rationellt har sannerligen en dryg uppgift. Reformerna äro af nöden i många afseenden; större enkelhet i lefnadsvanor, klädedräkt, umgängeslif och nöjen är behöflig.

En ovana, som särskildt florerar i Stockholm, är morgonsofvanandet. På städer i Europa börja dagen så sent som Stockholm, något som också utlänningen med förvåning konstaterar. En husmor behöfver i första hand låta hemmet få godt af den morgonenergi och arbetsglädje, som på outransaktigt sätt förflyktigas, om man börjar dagens arbete fram på förmiddagen.

I Tyskland praktiseras allmänt att hafva bestämda dagar i veckan för vissa arbeten, såsom tvätt, bakning, slädning m. m. Det lönar ej försöka att "såsa" med göromålen och skjuta upp till i morgon det som ej bekvämt medhinner i dag. Nej, det måste hinnas — allt på sin tid, och därför heter det att vara tidigt uppe och sent i säng.

Det är alldeles gifvet tidsbesparande och praktiskt att låta hvarje arbete ha sin bestämda tid. Klokt är också att på en gång göra upp matsedel för veckan; man gör undan på en timme samma arbete, som annars

skulle återkomma 2 à 3 gånger om dagen, midt uppe i andra göromål. Matsedeln vinner äfven i omväxling genom att öfverskådas för flere dagar i sänder. Det säges, att svenskarna ej äro sparsamma, och det är nog så att sparsamheten ej har stått högt i kurs. Mången husmor offerar under hemliga suckar på hushållets altare, för att jungfrun ej skall anse henne snål, eller för att fru X. och Z. ej skola se ner på henne.

Det ligger i svenskens lynne att vara gästfri och liberal, att verka genil och att i allt sitt görande och låtande snegla på nästa högre pinnsteg af den sociala stegen.

Det fordras mod att bryta med alla inrotade öfverflödsvanor, att våga lefva som man har råd till och ej som Pål och Per ha råd att hushålla. Man bör ej tänka på hvad man behöfver; behofven ha en oroväckande frodig växtkraft. Om man ej har råd till annat och mera, bör man skaffa det som ej kan undvaras och för öfrigt odla förnöjsamhetens sälsynta blomma.

Vi svenskar kunde ha mycket att lära af danskarna, de ha en hälsosam brist på snobberi i både helg och söcken. De roa sig billigt och gemylligt och lefva i stort sedt efter sina tillgångar.

Jag hörde en gång för länge sedan en historia om en vräkig svensk grosshandlare, känd som en första klass matdyrkare. Han var i Köpenhamn på affärsbesök hos en framstående dansk affärsman. Efter affärens avslutande frågade dansken, om svensken ville följa med ut till hans landställe och äta middag: "men vi ha kun Ollebröd". Svensken följde med ut till villan, där värdinnan tog emot på det älskvärdaste. Middagen begynte, ollebrödet, förmodligen något liknande ölsupa, serverades med rifvebröd och gräde. Svensken, föga van vid dylik mat, kunde med möda förtära sin portion; han hoppades naturligtvis få åtminstone ännu en rätt. Värdinnan trugade och upprepade sitt: "vi ha ju kun Ollebröd", och så var det också. Ollebrödet var enda rätten till middagen. Svensken fick brådt att taga farväl och rusa tillbaka till Köpenhamn, där han kunde komplettera middagen.

Det skulle varit en svensk värdinna, som serverat bara soppa till middagen, nej, hon hade nog, kosta hvad det kosta ville, hittat på råd att förbättra middagen i sista minuten, och det hade ju hedrat både hennes omdöme och hennes kokkonst, förutsatt att hon hade råd att servera flera rätter.

Har man ej råd till några extravaganser, bör man väpna sig med mod och af godt hjärta bjuda hvad huset förmår, med full förvissning att de verkliga vännerna ej komma för matens skull.

Mången säger att hushållsbestyr och matlagning äro prosaiska, låt så vara, men en prosa, hvars lyckade resultat alla njuta med välbehag. Man hör ibland sägas att hushållsarbete och matlagning är en sysselsättning, som särskildt lämpar sig för ointelligenta och mindre begåfvade individer. Detta är långt ifrån riktigt resonerat; hushållet ställer stora kraf på husmoderns intelligens, på hennes ordningssinne, sparsamhet och arbetsförmåga hvilat hemmets ekonomiska välfärd. Själftva matlagningen är ett arbete, som kräfver intelligens i planläggningen och kärlek till utförandet. Att laga god mat, när fråga ej är om kostnaden, det är en berömlig gärning; att laga god mat ekonomiskt kan hänföras till de sköna konsterna.

MARIA FAHLBERG.

Sängar

Madrasser, Krollsplint 10: —, Tagel 22: —.
Slick-Täcken, Cretonne 6: —, 8: —, Satin 8: —, 10: —, 15: —.
Filtar, Jaquard från 5: — till 20: —. Bruna 4: —, 5: —, 6: —.
Sängöfverkast 5: — 6: — 9: —.

4 St. Nygat. — ÖSTERLUND & ANDERSONS A.-B., STOCKHOLM. — Hötorget 11.

K. ANDERSON

SMYCKEN

Kr. 1 till 20 000 Kr.

Praktikatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1 Regeringsg. 19-21

BARNENS JULBREF.

ARLDSKRIGET, SOM PÅ ETT eller annat sätt griper in i alla mänskliga förhållanden, hotar också Stockholms skollofskolonier, hvilka ännu icke blifvit en så ekonomiskt fast grundad institution att de kunna lefva något år utan de regelbundna tributerna från allmänheten. Såsom ett verkligt populärt och demokratiskt företag ha feriekolonierna underhållits af de många små slantarna, hvilka gifvits som valuta för de nöjen och festsiligheter en uppfinningsrik Barnens dagskommitté kunnat bjuda på. Men denna tid är ingen tid för skämt och lustigheter, ej ens om syftet är det allra mest behjärtansvärda. Så har den stora Barnens dag, som underhåller de hundratals hufvudstadsbarnen ute i skärgården på Barnens O och annorstädes, i år måst inställas. Många, som icke kunna finna sig i tanken att världskriget på detta sätt skulle gå ut öfver barnens sommar, ha grubblat öfver hur de nödvändiga pengarna likväl skulle kunna lockas ur allmänhetens fickor. Då Stockholmstidningen för några veckor tillbaka utlyste en pristäflan om det bästa förslaget att ersätta de uteblifna Barnens-dags-medlen anmälde sig sålunda icke mindre än 1,247 täflande, många af dem med flera förslag. Ur denna mångfald utgick som segrande ett förslag af redaktör Johan Nordling om ett Barnens Julbref, afsett att utsläppas dagen före julaftonen öfver hela landet och säljas som julgåfvor åt barnen. Det konstnärligt utstyrda sigillföreglade brefvet skulle innehålla en julsaga af Selma Lagerlöf, lämplig att högtidligen föreläsas i familjekretsen på julafton just då granen tändes. Idén borde enligt förslagsställarens tanke kunna varieras år från år, hvarvid julbrefven finge innehålla bidrag af växlande art från våra yppersta författare.

Stockholmstidningens prisnämnd, som bestått af: direktör Claes Virgin, grosshandlare Axel Eliasson, folkskollärare Chr. Wassberg, direktör Fredrik Zehræus och redaktör Axel Essén, vidtog efter att ha tagit del af förslaget två åtgärder: den ena att belöna det med det utfästa priset, den andra att anhålla om d:r Selma Lagerlöfs medverkan. Sedan hon beredvilligt lofvat att "försöka göra så godt hon kunde", ett svar hvars värde alla torde uppskatta, har arbetet nu satts i gång. Till julen kunna vi alltså räkna på att dessa sagobref skola gå ut öfver land och rike och finnas bland julklapparna öfver allt i hemmen.

Vi våga också hoppas, att när julen är öfver, skollofskolonierna skola befinnas hjälpta och sommaren räddad för hundratals små barn. Barnens julbref komma så att gömma ännu en saga utom Selma Lagerlöfs — sommarens vackra, underbara saga för barnen från gator och bakgårdar.

Som ett prof på det intresse och de känslor, de tillämnade "julbrefven" redan helt spontant uppväckt och som ju varsla det bästa för idéens lyckosamma fullföljande, meddela vi till sist följande välfaliga lilla skrifvelse från den välkända författarinnan fru Elisabeth Kuylenstierna-Wenster:

Herr Redaktör Johan Nordling.

Efter att i Stockholmstidningen ha läst om Edert förslag till insamlande af medel istället för en Barnens dag, känner jag ett ovillkorligt behov att hjärtevarmt och i många hems namn tacka Er för denna enastående vackra idé. Det är så sällan vi "vuxna och förvuxna" gripas

af glad och trosstark entusiasm, så sällan vi utan skepticism tänka oss in i en ljus och blid stämning, men hela julens ofta förglömda och bortfrusna helginnel lefvandegjordes inom mig som hade barndomens strålande granljus tändts på nytt, när jag tänkte mig Er idé förverkligad.

Just detta, just en äkta julsaga med vackra, ädla ord och tankar, ha hemmen behöft lika väl, ja bättre än mycket af det man ansett oundgängligen höra midvinterfesten till. En julsaga af Sveriges sagomor skall adla julen och i bästa mening samla alla i hemmets famn. En sådan saga kan ha en öfversködlig mission, när den drager öfver haf och land till dem, hvilka endast äga ett blekt och skörnadt minne af flydda helger. Den blir den ensammes juldröm och kanske — den fattiges rikedom.

Aldrig — tror jag — har en sågas födelse väntats med större förhoppningar. Jag, och säkert tusentals med mig, förnämmer löftet om denna saga som en adventsringning i hjärtat.

Förmodligen erhåller Ni många tacksägelse från personer, hvi ka i likhet med under-tecknad intresserat motse sagan och gärna vilja uttrycka sin lifliga erkänsla för det uppslag, som utan tvifvel är ett bland julens be-ydelsefullaste. I egenskap af gammal Idunbo — om det uttrycket tillåtes — önskade dock äfven jag uttala min mening.

Malmö 13 nov. 1914.

*Med utmärkt högaktning
Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.*

I rosens doft.

En landstormshistoria af ANDERS EJE.

Å TJUGONDE DAGEN UPPENbarade sig plötsligt vid förläggingsplatsen en tropp sveagardister — under befäl af en sergeant. Det var pojkar i tjugufva-årsåldern, raska och raljanta, till på köpet i spritt nya uniformer. Och sergeanten hade en sabel, i hvars blanka klinga solen fände tusen eldar. Nykomlingarna skulle tura om med landstormen i vakt-tjänstgöringen på klippkammen bakom glasmästarns hvita stuga.

Gardisterna tittade på landstormen och landstormen tittade igen. Midt emot hvarandra, i klungor, stodo de, som förr gossar och flickor på kyrkbackarna.

— Tira på gubbarna, kika på gamla tjocka där, hej på er, farbröder!

Men gubbarna svarade inte, svängde bara om på klackarna, spottade och mumlade i skäggen:

— Snorgärsar!

Alla tyckte, att den här hjälpen kommit tämligen i onödan, ingen hade klagat och vakttjänsten hade gått i lås utan gnissel eller gnäll från allra första stund. Hvad skulle man då med pojkspolingarna till? Att dela ärtorna och fläsket och korven och svagdricka. Jo, det där kunde man förstå.

— Gå hem till era mammor igen, rådde Roth, och de andra gubbarna instämde.

— Helt om — språ-å-å-n-g-marsch! kom menderade Windell med sådan basröst, att en af gardisterna till egen förargelse gjorde helomvändning.

Endast landstormsmannen Lundvall, som i det civila var båtmaskinist, tyckte att det kanske inte var så dumt med gardisterna i alla fall. De sista dagarna hade tjänsten varit hård, slumpen ville att Lundvall fått de värsta passen — långt sjutton i våld nere vid strandremsan. Därifrån och opp till den hvita stugan var det drygt timmen att gå, och i den hvila stugan fanns Elisabet, glasmästarns äldsta flicka, en storväxt blond tös på tjugotre, under hvilkens lif och kjol Zorn skulle funnit en modell efter sitt tycke. Fast, hvit och rund i axlar och ar-

mar bar Elisabet sitt hufvud på sned — som om hon alltid gick och lyssnade till någon melodi, tänkte Lundvall — men det kunde också vara för hennes längd... Hon ville gärna synas kortare till växten än hon var.

Saken måste fram — Lundvall var till det yttre lika späd och mager som Elisabet var bred och mullig. Det första man märkte hos Lundvall, var hans oerhörda magerhet. Krympt framför ångpannan gaf han sig aldrig ro hvarken att äta eller dricka, utan lefde hela sitt lif efter ett afmagringsrecept; huden klistrade sig efter benstommen på honom, käken var som ritad efter mall, och halsens muskelknippen och senor syntes hoptorkade med själfva strupen. Men den som hann förbi dessa intryck, skulle fästa sig vid det klara och djupa uttrycket i mannens ögon, vid hans hvita, välformade tänder, vid det vågiga håret, som hade gråa stänk — trots de nyligen fyllda fyrtio åren. Elisabet hade sett allt detta, hon, och tankfull sagt till Lundvall själf:

— Det är underligt, att inte herr Lundvall gift sig. Alla de andra landstormarna ha sina gummor...

— Och jag har ingen. Stackars Wille Lundvall. Men så underligt är det inte ändå, fröken, saken är bara den, att jag aldrig haft tid.

Elisabet lade sitt hufvud riktigt på sned och såg högst förvånad ut.

— Nog hinner man väl med att bli kär, hur mycket det än kan vara att göra!

Och så skrattade hon gäckande liksom ville hon säga:

— Se på mig, jag har hunnit med det, jag.

Det är oviss, hvart detta farliga samtal kunnat föra, om icke glasmästarn just då kommit ut på verandan och dundrat efter nyckelringen.

— Här, sade Elisabet, och så var hon borta.

Men Wille Lundvall hade på sätt och vis rätt, när han sagt, att han aldrig haft tid att gifta sig. Ensam maskinist på en liten båt, som gick sina klockslagsturer i en precis triangel på Mälarn, fick han redan under första året af sin maskinistbana korn på någon förbättrad detalj hos en metallsvarf han köpt. Lundvall beslöt att lägga om hela metoden med kraftöfverföringen, att skapa — helt enkelt — en revolutionssvarf, en idealmaskin, som skulle vända upp och ned på all metallförädling och genom sitt på öfverstycket ingjutna märke "Patent Lundvall" föra hans namn till sena tiders barn och metallsvarfvarer.

Det var hans plan. Lika hastigt som beslutet tagits, lika segt hängde uppfinnaren i med sitt arbete, när motgångar och missräkningar kommo. Experimenten drogo ibland långt ut på nätterna, men det fanns också tider, ja, hela månader i sträck, då svarfven stod inlåst i skrubben och båten lade beslag på Lundvall — från tidig morgon till sen natt. Vid sådana tillfällen drömde Lundvall om sin uppfinning; den fyllde hans behof af svärmiska funderingar och framtidsförhoppningar, detalj- och profilritningar i plånboken ersatte honom ett helt dussin flickporträtt — ja, två siffror som lofvade att stämma öfverens i kalkylen kunde komma hans hjärta att klappa som om det rörts af tanken på ett möte i någon dunkel sommargömma...

Och så försvunno åren, det ena efter det andra. Metallsvarfven gick stadigt fram mot sin fulländning, men nådde den ej.

I det ögonblick, då klockornas klämtningar i Kungsholmens kyrka kallade upp

Salicedrin-salva

Framställd af svensk leg. läkare på basen af Zn; S; Salicylat; Pyrol. Oxycedri: etc. Osvikligt medel mot själfsprickor, äldre sår, lätta brännskador, torra kroniska ekzem. Säljes endast å apotek. Studera noggrant medfölj. bruksanv. Pröfvad å svenska sjukhus. Tillverkas af **Tekn. Fabriken Påquerette, Sthlm.** Prospekt på begäran

KONSTFLITEN, Göteborg.

Möbler, konstnärligt vackra, praktiska, hållbara.

Kostnadsförslag på begäran.

Wille Lundvall ur Ägir V:s maskinrum och kunglig majestäf satte in honom i Loos kompani nere vid Norra bantorget samma dag, var det allenast en friktionskoppling och någon detalj i axelledningen, som ej voro fullt klara. Lundvall försåg skrubben med ett extra hänaglås — men var icke upprorisk, ens i sitt hjärta. Ett genom aderton år pröfvadt tålamod förbrinner inte i en flamma, när kungen kallar.

Det var underligt med hatten, den trekantiga hatten med de tre kronorna och det runda blågula flaggmärket. Det är nästan som man bytte hufvud och inte bara hatt. Alla tankar ordna sig i en annan följd och ta plötsligt andra vägar, gamla funderingar i östan och västan byta plats och proportioner, det börjar sakta gunga under fastrostade tankebryggor med sedan årtionden inklade järnhakar, och ögat lägger omärkligt om sin melod att fotografera sinnevärlden.

Lundvall var till en början mest glad att ha funnit en hatt, som passade. Kunglig majestäf hade räknat fel på genomsnittsskallens omfång — de flesta hattarna voro för små. Men Wille ägde ett litet, för litet hufvud, och han fick strax ett nummer, som var på pricken lagom.

Men när hatten kommit på sin plats — ja, då är, som sagdt, allting gammalt och vant vänt upp och ned. Marschen ut till förläggningssorten blir en ljuf pina och dagen därpå, en solmorgon klockan sex, möter Lundvall Elisabet i backen mot sjön. Hon är stor, hvithyllt och nymognad — det gulhvita håret skiner likt en ljus och överklig låga kring hufvudet, som hon efter vanan håller på sned, läpparna ha karmosin för en hel vecka åt Stockholms alla teatrar, och kring sina yppiga lemmar har flickan svept en ljusblå klänning, en mycket ljusblå klänning — Lundvall, som ej vet att plagget är tvättadt tio gånger, tror att försynen valt just denna klara färg till att göra honom kär, plötsligt och dödligt.

Hänaglåset på skrubbdörren, innanför hvilket metallsvarfven bidar den ärorika uppståndelsens dag, får plötsligt en symbolisk betydelse. Som alla energimänniskor är Wille Lundvall ett stycke fatalist, och nu förstår han med ens, hvarför han köpte ett så stort, bastant och dyrkfrött hänaglås.

Efter två dagar vet han också ändtligen — medvetet och utan drömmar — hur han vill ha sitt lif inrättadt; han vet det för första gången. Det är en underlig känsla att vid fyrtio år göra en sådan nedräkning, men man lär så länge man lever. Alltså: först Elisabet och sedan metallsvarfven. Friktionskoppling och axelledning i all ära — Gud fader har i alla fall patent på de bästa uppfinningarna.

Så nära, så förfärligt nära det varit ett par gånger. Elisabet försökte aldrig blanda bort korten, men alljämt var det glasmästarn — fördömda svärfar — som kommit emellan. En dag, en lördag (lördagarna voro Wille Lundvalls lyckodagar) hade det blifvit något krångel med ett mausexgevär. Mekanismen hade satt sig på tvären, och det var lögn i lifvet att få slutstycket att ta reson. Windell dängde till med sin näfve och skakade bössan som en vante i alla vädersrecken, men inte hjälpte det? Roth och Bergvall och Anderssonerna kommo till, snart blef det en liten folksamling utanför.

— En sän satans byssa!

Då kom Odd, plutonchefen. Han tittade på geväret ett slag och pröfvade inslaget:

— Hon är sjuk i de ädlare delarna, sade han, här räcker det inte med huskurer. Men vi ha ju Lundvall! Hvar är Lundvall? Lundvall!

Och ur trettio strupar ljöd ropet — Lundvall!!! Wille stod på verandan och talade med Elisabet. De bytte lankar om musik, och Elisabet hade nyss sagt:

— Jag skulle inte vilja flytta till Stockholm för annat än få gå på operan och höra Konung för en dag.

Så bröt hon af:

— Men det var ett förfärligt väsen. Hör så dom skojar. Det är visst herr Lundvall det gäller.

— Jag hör det, sade Wille mycket stillsamt, men dom sitter väl inte i sjön.

— Nej, svarade den stora Elisabet, imponerad af Lundvalls kalla lugn, men det är visst en af plutoncheferna, som ropar.

— Då går jag, sade Lundvall, men jag är snart tillbaka.

Geväret blef lagdt på verandaräcket och repareradt af Lundvalls slidknif på tio röda sekunder. Elisabet stod bredvid och såg hur geschwindt det gick, alltsammans. Muttrar, skruvvar, fjädrar, stift och slagdon fingo lif under Willes fingrar — några få grepp och passningar, och alltsammans var klart. Det verkade trolleriföreställning och Lundvall blef hyllad som gevärets Westerlund, som slagfjäders Cagliostro.

Elisabets ögon blefvo fuktiga...

— I morgon friar jag, tänkte Lundvall och sade god natt.

Men det vardt inte något frieri. Den fördömda vakttjänsten kom emellan. Lundvall måste ned till strandremsan och gå fram och tillbaka i timmar med bajonetten på geväret och en knippa skarpa patroner i lifremmen. Det var rent förbannadt. Passen voro dryga och tunga; vägen lång upp till glasmästarns hvita stuga — och hans hvita, hvita ros.

Men nu hade trettio sveagardister kommit under befäl af en sergeant — nu skulle bördan lättas. Lundvall resolverade inte öfvermodigt som en gång förr: i morgon friar jag. Han sade sig: nu får jag tid att fila nycklar, göra lås, snickra sybågar, laga salsklockan och sätta nya skaff på pannorna i köket. Sedan vore det väl tusan ock...

Metallsvarfven ägnade uppfinnaren inte en tanke. Han bara välsignade Svea lifgarde.

Elisabet var sig inte lik de sista dagarna, det tycktes inte bli någon glädje med aflösningen. Glasmästarn sade ut sin mening två gånger om dagen, och Elisabets hufvud sjönk allt djupare mot den runda skuldran.

— Det är som ville hon höra en melodi rakt från jorden, tänkte Lundvall. Och så beslöt han sig för den sista förberedelsen till hufvudangreppet...

Wille Lundvall gick till kompanichefen:

— 113 Lundvall anhåller om två dagars permission att resa till Stockholm.

Loo var glad att slippa höra det slitna motivet: en sjuk hustru, och sade bums ja. Detta var på torsdagen. Lördag kväll kom Lundvall tillbaka och hade med sig ett jättepaket. Att det var tungt syntes.

— Det är väl inte brännvin? frågade bataljonschefen, som råkade fara förbi i bil.

— Nej, svarade Lundvall, — tvärtom!

Och så gick han upp till glasmästarns med sitt tunga och oformliga paket. Elisabet skulle just gå till sängs — hon hade fått af sig blusen, när Wille knackade.

— Gå bakom dörren, ropade Wille, jag skjutsar in det.

Och det gjorde han. Paketet åkte in med väldig fart och Elisabet började flåka af pappren så fort hon kunde, ty hon var ej van att få presenter. När hon fick syn på den förgyllda grammofonen och de två skifvorna blef hon alldeles varm af glädje.

— Är herr Lundvall där? frågade hon.

— Ja, svarade Wille bäfvande.

Då slack hon ut handen genom dörrspringan, som en gång Anna af Österrike, och lät riddaren ta en kyss.

— Tack, herr Lundvall, sade hon, men vi kan väl inte spela i kväll?

— Nej, svarade Wille, men Gud ger väl en dag i morgon också.

— Hvad är det på skifvorna, herr Lundvall?

— Det är Konung för en dag och I rosens doft, fröken Elisabet.

— Å, så förtjusande. Jag tror aldrig jag kan sova i natt.

Lundvall gick. Och så belåten med sig själf hade han aldrig någonsin varit förut.

Metallsvarfven?! Bah! Dumheter.

Wille satte sin största förhoppning till I rosens doft. Det var en melodi, som mycket ofta kommit hans hjärta att klappa. Han fick fårar i ögonen redan som barn, när man spelade prinsens troskyldiga melodi — hvarför kunde han inte förklara — det steg en våg af värme och kyla på en gång efter ryggraden. Rysningarna började vid nacken och löpte ilande ut ända till fingerspetsarna. Elisabet måste känna detsamma. Hvad var Konung för en dag mot detta?

Under två dygn var Lundvall på jakt efter Elisabet, hon syntes ett par gånger som hastigast, men det blef inte något möte. Han hade inte räknat fel på Svea lifgarde; friheten blef genast större och vakten vid strandremsan hade helt och hållet öfvertagits af pojkarne. Men Elisabet var som uppslukad af hafvet. Grammofonen hade gifvaren hört en kväll utanför dörren till hennes rum och då hade den spelat I rosens doft minst fem gånger, men Lundvall vågade ej knacka. Han knöt ihop sin magra kropp bakom fönsterskåpet och kände ett vemod utan gräns och mått — men ge sig till känna — nej!

Natten till den trettionde augusti stack det fram ett mänsken, så Gud sig förbarme. Man kunde bli ängslig, så vackert var det. Söderbukten drack den gyllne metallfloden och blef aldrig oförstlig, granskogen slukade hela fång af hjärtklämande månglans och skuggorna redo sagopolka bakom hvarenda lagård inom tio kilometers omkrets.

Wille Lundvall kunde inte få en blund i ögonen. Han hade krupit in i halmen strax efter korum, men det blef ingen sömn. I taket rakt öfver honom hade en tegelpanna slitits bort, det var ett fyrkantigt hål, och klockan tolf tittade en stjärna in där. Då gick Wille ut, sedan han lagt bössan under halmen. Han dref rakt upp i skogen och tänkte på Elisabet.

— Jag vill se månen glittra öfver sjön från slottet, sade Wille, — det är som musik.

När han efter tjugo minuters framträngande hunnit till första vallen, stannade vandraren helt plötsligt. Han hörde ett par svaga toner, ett par mycket svaga och försvinnande toner från en grammofon.

— Ack, om jag vore kung...

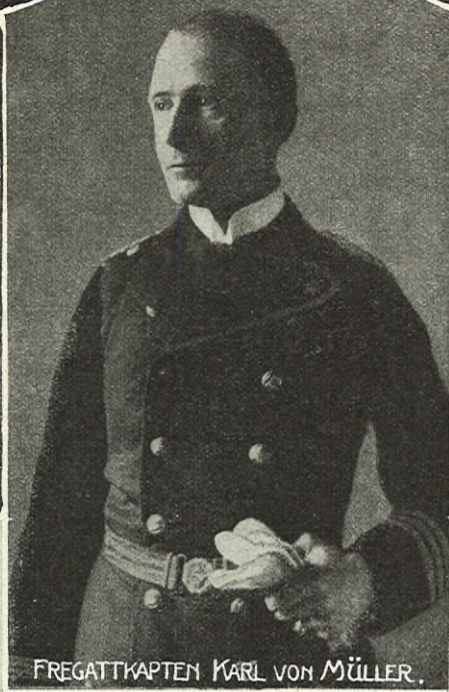
Wille gick fort i den riktning han hörde spelet. Efter tio minuter var han mycket nära — sista stegen kröp han fram på magen, som man nyss lärt honom, när det gällde att ta in en skytteställning.

Då såg han i det flödande månlyuset, på en platt sten, först grammofonen, som han skänkt till Elisabet. Framför tratten i en ljungristufva sutto två älskande, tätt, tätt tryckta intill hvarandra, Elisabet och en Sveagardist — en ung och starkt byggd gosse — och just nu började skifvan fräsa:

I rosens doft, i blomsterlundens gömma,
där friden bor emellan berg och dal,
låt oss fördrömma lifvets vär,
låt oss förglömma hjärtats sår
och låt oss världen glömma.

EMDENS HJÄLTESAGA

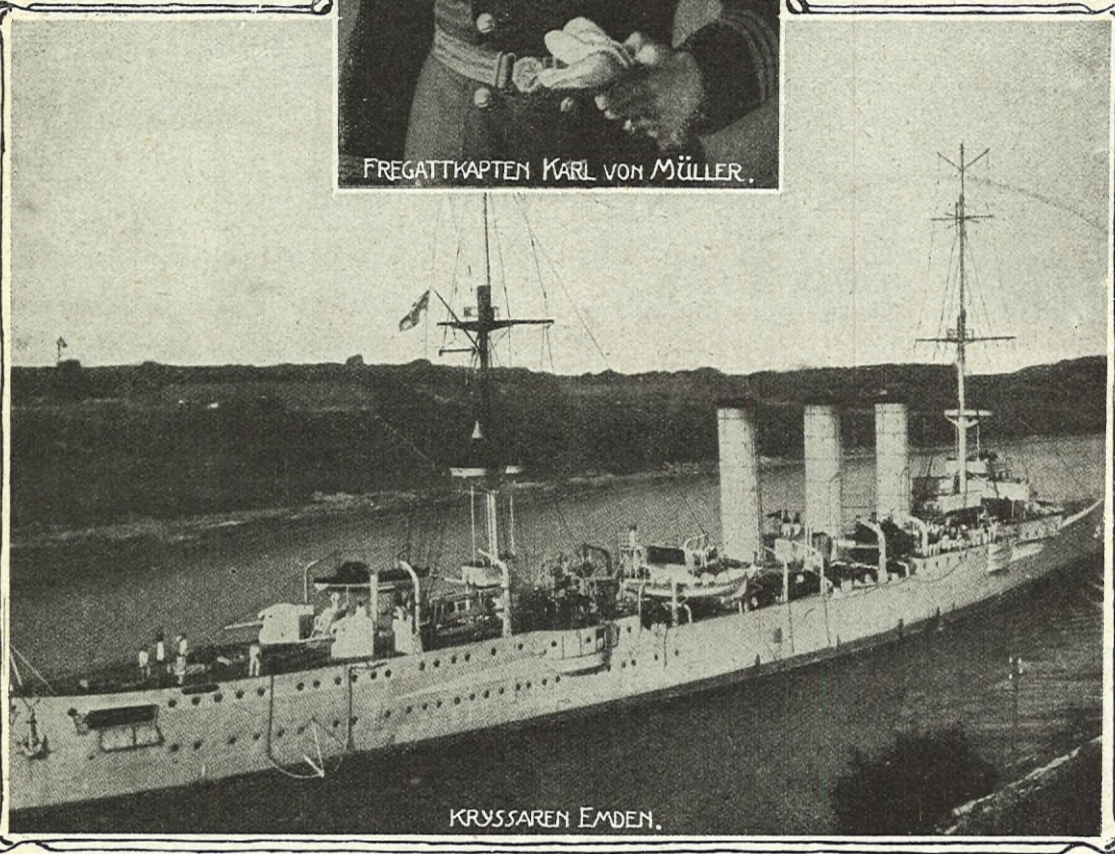
DEN TYSKA KAPARKRYSSAREN Emden, som till sist mött sitt öde nere vid Kokosöarna i Söderhafssarkipelagen, där den till sist sköts i brand af en öfvermäktig fiende, kommer helt visst att för all framtid för fantasien, särskildt den ungdomliga, stå omskimrad af äfventyrets, bragdens och det ridderliga hjältemodets gloria. Redan tidigt i krigets början uppenbarade den sig ute på hafven och har, ehuru utan operationsbas och jagad af en mångdubbel styrka, lyckats i tre månader

FREGATTKAPTEN KARL VON MÜLLER.

fullfölja sin uppgift att skada den fiendliga handeln. Den har kapat eller sänkt 20 brittiska handelsfartyg, 6 franska och 10 japanska samt en rysk hjälpkryssare, skjutit i sank en rysk kryssare och en fransk jagare, och bombarderat Madras.

Den man, som jämte besättningen har äran af dessa bragder är chefen, fregattkapten Karl von Müller, nu engelsk fånge. Han beundras icke minst af fienden för sitt alltid gentlemannamässiga uppträdande, liksom för sitt aldrig sviktande mod.

KRYSSAREN EMDEN.

“De sköflade hemmen.”

IDUN FORTSÄTTER IDAG REDOVISNINGEN för de hittills inkomna bidragen till de olyckliga belgierna. Önskan att hjälpa, tyckes breda ut sig i allt vidare kretsar, vi se det icke minst därpå, att vi ha att anteckna under denna redovisningsperiod betydligt större antal gifvare än den närmast föregående. De anspråkslösa gifvarna och de anspråkslösa beloppen som dock göra de stora summorna ha ökat. Vi ha också fått några kollektiva gåfvor, som visa, att det här och där funnits personer, nog starkt besjälade af lust att hjälpa, för att åta sig besväret att taga upp och sända in femtioöringarna och enkronorna, som kanske annars aldrig skulle kommit insamlingen till godo, emedan gifvarna ansett slanten för ringa.

Vi hoppas, att detta vackra exempel skall följas af ännu många flera, och att vi på detta sätt med de små slantarnas hjälp skola nå upp till ett belopp, hvilket kan vara en heder för Sverige att gifva och en verklig hjälp för de olyckliga att mottaga.

Alltså: nya initiativ och nytt arbete för insamlingen! Det gäller ett slaget och blödande litet land med hundratusentals sköflade hem!

Bidragen mottagas fortfarande af tidningen Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm, och fru Marika Stjernstedt, Leksand.

REDOVISNING:

Trpt. 2,575: 56. Fr. Elin Wojdkow, Malmö, 5: —, fru Georg Wojdkow, d:o, 5: —, direktör R. Rubow, Malmö 50: —, R. O. 2: —, X. Y. Z. 12: —, A. E-d, Nyköping, 3: — E. Vestman 2: —, "Obsa", Uppsala, 30: —, X., Katrineholm, 5: —, R. F., Nääs, 10: —, A. B. & T. B., Björkdala, 2: —, H. A. 10: —, S. Lj-m, Visby, 20: —, E. A. G., Vstad, 10: —, Maria Nilsson, Marieholm, 10: —, E. S. Sthlm, 2: —, Ernst Heurlin, d:o, 10: —, A. B., Falkenberg, 5: —, A. och M. C-n, Mälarhöjden, 5: —, Anna Eklundh, Motala, 10: —, fru Kerstin Hellberg, Malmö, 10: —, Helena Thorsén, Örebro, 10: —, Arla Larsson, d:o, 2: —, Sörmländska, Vingåker, 5: —, D. Dahlgren, Persberg 5: —, S. R. Åkersberga 10: —, "Granliden", Lidingö Villastad, 20: —, Från en tjänarinna, Sthlm, 5: —, Mina Arngvist, Husum, 10: —, F. Medqvist, Nordhemsg. 20, Göteborg, 2: —, K. E. Vänersborg, 5: —, Astrid, Göteborg 5, 5: —, Anna Bylander, d:o, 10: —, Eva Lind 10: —, Alma Kjellerstedt, Alghult, 5: —, Insamlat på sjukhuset i Flen 16: —, Stina, Göteborg, 5: —, B. P. S., Sundsvall, 2: —, Mörsilsbo, 6: —, Nelly, Flugeby, 5: —, E. & I. Sthlm, 10: —, Gust. Alsson, d:o, 5: —, J. W. m. fl. Söderköping, 10: —, fröken Salla Welander, Stockholm, 100: —, Lille Karl-Erik, Stockholm,

5: —, fr. Agnes Rosensvärd, d:o, 14: —, fröknarna Broman, d:o, 10: —, professorskan Salla Welander, d:o, 25: —, fru Anna Smedmark, d:o, 5: —, fru Sigrid Rydén, d:o, 5: —, doktorinnan Agnes Wetterstrand, do, 5: —, fr. Ingrid Schönmeier, d:o, 5: —, fru Emmy Samsson, d:o, 10: —, fr. Greta Samsson, d:o, 10: —, fr. Märta Samson, d:o, 5: —, öfverstinnan Nataly Smedmark, d:o, 2: —, fru Karin Welander, Växjö, 5: —, fru Aurore Ritou, Sthlm, 10: —, doktorinnan Signe Henschen, Saltsjö-Dufnäs, 5: —, fru Anna Killander, Sthlm, 2: —, fru Hedvig Burenstam, d:o, 2: —, fr. Annie Berglund, d:o, 3: —, doktorinnan Eidem 10: —, fröken Ellen Obarius, Sthlm, 5: —, fru Nanna Skoglund, Sthlm, 5: —, J. H. d:o, 25: —, fr. Anna Tenger, d:o, 10: —, fru Maria Lindström, Drottningholm, 2: —, "Gammal sjuksköterska", Sthlm, 5: —, fru Vera von Bahr, d:o, 5: —, Marie Louise Gagner 10: —, fru Ellen Josephson 50: —, Kerstin och Maria Olsson, Skifvarp, 10: —, Anna Sjö, Linneryd, 5: —, B. Södersten, Karlbergsvägen 22, Sthlm, 15: —, dokt. Amelie Afzelius, 9 Strandvägen, Sthlm, 5: —, Till Belgierna 1: —, Lilly Högdahl, Åmål, 5: —, fr. Svensson, Örebro, 10: —, Lisa, Landskrona, 4: —, Greta & Elsa, Halmstad, 5: —, Anna H., Sthlm, 3: —, E. S., d:o, 5: —, G. Karlsbergh, Alingsås, 5: —, O. J., Kristinehamn, 5: —, Personalen vid Rådhus-Restaurangen, Sthlm, 10: —, A. W., Visby, 5: —, A. W. C., Uppsala 5: —, Rev. sekr. Jean Braconier, Sthlm, 100: —, general Stjernstedt, d:o, 5: —, fru A. Nilsson, Karlskrona, 10: —, I. S. Malmö, 5: —, G. N., Sollefteå, 15: —, L. Landgren, Torshäll, Leksand, 10: —, P., Lund, 4: —, S. von V., Malmö, 10: —, Mor och barn, Djursholm, 25: —, Två lärarinnor, Ludvika, 5: —, Okänd, Linköping, 5: —, Anna och Victor M-y, Lund, 10: —, O. Grangårde 8:50, Anna Schotte, Lidingö Villastad, 10: —, fru Vilma Falk, Gravendal, 10: —, Rosa Olsson, Örgryte, Göteborg, 5: —, "Nita", Uddevalla, 5: —, H. S., d:o, 1: —, Ejnar Smith, Norrköping, 5: —, S. G., Leksand, 10: —, E. A. och —ma—, Engelholm, 10: —, S. H-m, Göteborg, 5: —, T. S., Sthlm, 3: —, D. S. d:o, 100: —, A. S. d:o, 5: —, "Två Dalasystrar" 10: —, Ella Rot och hennes mamma, Sthlm, 15: —, Från en flicka och tre pojkar, d:o, 4: —, A. och I. Gällaryd, 5: —, Selma Ek, d:o, 5: —, Maja R., Sthlm, 3: —, N. Ldt, d:o, 10: —, H. S. Skogstorp, 1: —, M. Magnusson, Finsta, 2: —, H. T. S. Barnhemmet, Söderköping, 8: —, Ax. S:r 5: —, A. J. Västerås, 3: —, H. A. Kj. —fl—nge 2: —, E. E., Bengtsfors, 5: —, Elfrida Nilsson, Nääs, Floda st., 5: —, Systor 2: —, Nat. Frölander 10: —, Lilla Eva 5: —, I. L., Herserud, 10: —, P. N. 10: —, H. W. 10: — G. Grisslehamn, 5: —, Svenska Tidningsutgifvareföreningens styrelse 100: —, fru Ida Olsson, Landskrona 10: —. Summa kr. 4,036: 06.

Julgåfvor till landstormsmännen.

MED JULENS ANNALKANDE brukar ju alltid följa en ökad aktivitet af den kvinnliga fliten. Julklappar skola förfärdigas med egna händer till familjemedlemmar och vänner, och mycken energi och många sena och tidiga timmar åtgå för att göra presenterna så vackra och arbetade som möjligt. Men denna jul, som vi nu gå till mötes, blir icke lik andra jular. Det är omöjligt under det som händer i världen både för gifvare eller emottagare att hysa det vanliga intresset för dyrbara och fina broderier. Men den kvinnliga arbetskraften finnes där, och lusten att med sina händers arbete bereda julglädje likaså. Det är på detta kronprinsessans centralråd för landstormsmäns beklädnad bygger, då det i dagarna utsändt en uppmaning till kvinnorna att förfärdiga julklappar till landstormen. Trots allt hvad som hittills gjorts för landstormen är dess vinterutrustning långt ifrån fullständig och här finnes godt om arbete för flitiga händer.

Upplysningar, om huru detta arbete bör bedrivas, hvilka artiklar äro mest behöfliga, huru de olika plaggen skola vara beskaffade, hvar de skola aflämnas, meddelas af Stockholms kvinnors landstormsförening, fru Anna Broms, Narvavägen 26, Stockholm, Kvinnornas uppbåd, fru Eva Upmark, Sibyllegatan 53, Stockholm och kvinnornas och landets landstormskommitté, fröken Marianne Åkerhielm.

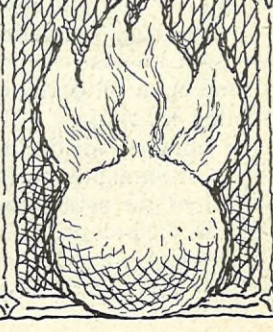
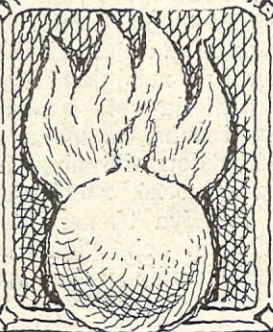
FRÅN VÄST- OCH ÖSTFRONT

1. Från ett nordfranskt slagfält. Engelskt artilleri bakom en linie af militäraeroplan färdiga till uppstigning för spejartjänst. 2. Scen från Ostpreussen, Torget i Ortelsburg, fylldt af flyktingar. Paul Lamm foto.

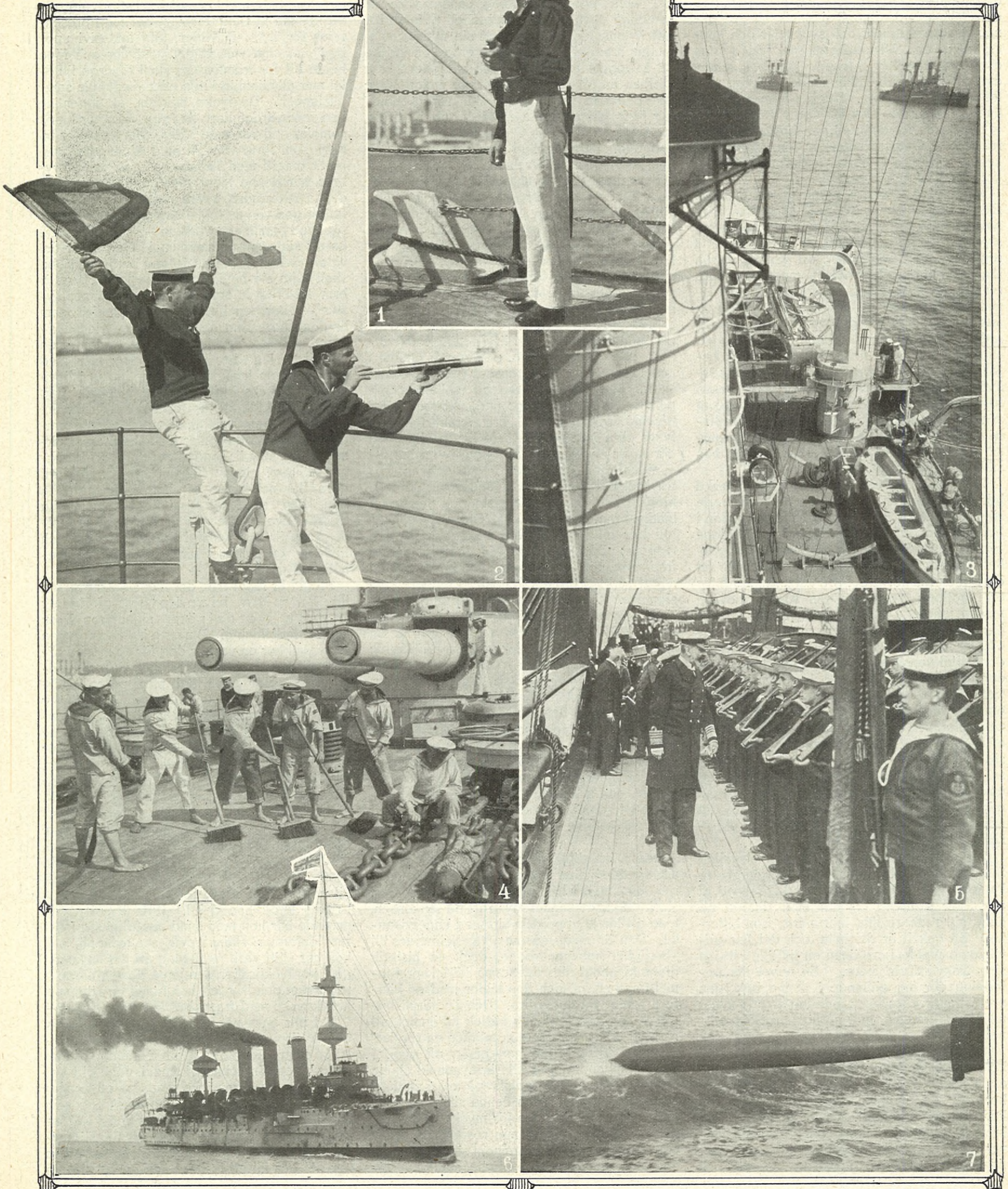
3. Tyska landstormsmän begravva under militära hedersbetygelser en i hjältemodig strid fallen kamrat i rysk jord. 4. Tyska truppmassor under genomgåendet af en polsk provinsstad. A. Grohs foto.

DEN PANSRRADE NÄRVEN PÅ HAFVEN

1. Vaktpost på ett tyskt krigsskepp. 2. Signalering med flaggor och spejartjänst genom kikare. 3. Utsikt öfver däck på pansarfartyget "Braunschweig". 4. På Braunschweigs fördäck. I pansartornet två 26 cm:s-kanoner, Gebr. Hæckel foto. 5. Prins Ludvig af Battenberg, den engelska ma-

rinens första sjölord, som på grund af sin tyska börd tvingats att dra sig till baka, tar afsked af de brittiska marinsoldaterna. A. Grohs foto. 6. Engelska kryssaren Hermes, sänkt af en tysk undervattensbåt i närheten af Calais. 7. En torped afskjutes. Berl. Ill. Gesellsch. foto.

Spallen om böckerna.

ANNA WAHLENBERG FICK TIDIGT godt namn som författarinna och en tacksam läsekrets. Hon hade från begynnelsen egenskaper, som behaga. Hon skref enkelt, hon uppehöll sig företrädesvis vid ämnen, hvilka hvem som helst tyckte sig ha kunnat träffa på, man behöfde ej grubbla öfver hennes böcker och lika litet diskutera dem. Hon hade öppet sinne för hvardagsmänniskornas brister och svagheter och kunde med en lätt touche af satir lägga fram dem; men man tog ej miste på att hon samtidigt af godt och medkännande sinnelag förlät dem allt de bröto. Hennes lugna stämma kunde få värme. Och för den värmens skull, ej mindre än för den redbara, fullkomligt oafekterade framställningskonsten, lärde sig hennes läsekrets hålla verkligt af henne — och den blef henne trogen.

Naturligtvis har fru Wahlenbergs ovanligt rikliga produktion — till dato 14 romaner, 11 novellsamlingar, 4 sagoböcker och 5 teaterstycken — icke alltid stått på samma höjd. I regel har man nog funnit, att hennes styrka låg i den kortare berättelsen, medan de stora romanerna med många uppträdande personer möjligen blefvo litet utfänjda. Men en sak är viss: hon har genom åren och genom raden af böcker icke blott bekräftat den goda ställning hon först fick, utan ytterligare befäst den. Hennes verk kommer icke att spårlost försvinna efter henne, utan skall också framgent kunna ge en vederhäftig bild af svenskt, särskildt stockholmskt genomsitts- lif och hvardagslag, med ty tillhörande gängse uppfattningssätt, från de decennier hon själf varit förtrogen med och iakttagit.

Den i höst utkomna romanen, Signild bär underrubriken "en tankekedja" och fortsätter ett manér, som fru Wahlenberg redan i fjol invigde. Boken framträder i monologform. Den går från förveckling till förveckling och scen till scen, utan att hjältninnan ett ögonblick lämnar ordet ifrån sig, annat än för att mottaga repliker under samtal med de medspelande. Det förefaller mig, för så vidt jag minns fjolårets bok rätt, att romanen Signild är denna öfverlägsen i utnyttjandet af detta litet vanskliga manér. Berättelsen glider här naturligt undan, och den unga hufvudpersonens gestalt kommer oss småningom önskvärdt klar och tydlig till mötes. Hennes historia är ett litet drama i det tysta. Själf af anspråklöst utseende och sätt, finner hon sig beständigt tillbakasatt för sin briljanta systers skull. Hon förälskar sig i en för öfrigt ganska otrolig ideallandbrukare, men också där kommer systemen i vägen, icke af ondt uppsåt, utan emedan det synes vara ett oblidkeligt öde att så måste ske.

Allt sammansvär sig mot den olyckliga Signild, och likväl utgår hon som segrare ur kampen, inte i yttre måtto, men bekransad af allas vår sympati, emedan hon förstod att hålla sitt redbara lilla hjärta fritt från bitterhet. Så enkelt är det hela, och det har gifvit Anna Wahlenberg ännu ett tillfälle att visa sina älskvärdaste sidor. En nobel lifsuppfattning gör sig gällande i denna bok utan pretentioner eller later, och jag tror den har utsikter att stå sig godt på höstens bokmarknad. —

Jag tror alldeles detsamma om en annan bok af feminin hand: *Släktens Kvinno* af Else Kleen (Gwen). Och här tillkommer ett moment, som man kanske förs kalla ett uns pikanteri. Gwen är känd i vida kretsar, dit hennes talang som kåsös och hennes ritstift, genom åtskilliga tidningar eller tidskrifter, inklusive krönikan *Kvinnor* och

Kläder, fört ut henne. När jag var i Finland förra våren, träffade jag en dam, som inte kände till någon enda skribent i Sverige mer än Gwen, men henne frågade hon efter! Och nu framträder alltså Gwen för första gången med en verklig roman och därtill en af ganska bred läggning och allvarligt syfte. En viss nyfikenhet torde gifvetvis göra sig gällande gentemot detta verk.

Det börjar med 1820-talet, på den tid, då det ännu, egendomligt nog, ansågs vara ett nymodigt och föga acceptabelt påfund, att gift kvinna lade sig till med sin mans namn, medan å andra sidan samma gifta kvinna ägde knappast annan fri- och rättighet här i världen än att vara samme man underdånig! Af en denna gamla goda tids representant ger författarinna en sympatisk och trovärdig teckning i fru Kerstin Oldekops figur, bokens yppersta. Den myndiga frun, som ensam och med stor kraft sköter både sig och sitt och drifver upp hela bruksrörelsen på sin ägen- dom till en nästan oanad omfattning, har likväl ingen annan syn på mannen än den för hennes epok vedertagna: han är härskaren och honom skall allt tillkomma. Endast däri ligger kvinnans sanna lycka, det vill säga plikt. Och dessa förträffliga lärdomar lämnar fru Oldekop i arf åt sin, af ett kärleksöde i förtid brutna, enda dotter.

Från dottern gå lärdomarna vidare till den- nas många döttrar. Det är ett galleri af kvin- nor, alla ljufva, tåliga, och starka endast i underkastelsen, som passera genom bokens sidor. Man kan anmärka att mellangenera- tionerna äro väl hastigt undanstökade i fru Kleens framställning. Fru Kerstin Oldekop fyller nära nog bokens hela första hälft, och därom är endast godt att säga, ty en hel del af tidens doft följer med henne och blir oss trovärdigt förnimbar. Men sedan går det med illågsfart fram till den sista och yngsta af hjältninnorna, nutidsflickan Gertrud, hvilken loft blir att lefvandegöra bokens syfte och tendens: nödvändigheten af kvinnans innersta frigörelse, om hon i lifvet skall kunna bli till något verkligt gagn, till släktens djupare väl- signelse. Ge skall hon som förut, men hon skall icke gå under, därför att hon gaf; hon skall i stället framförallt veta att "rädda sin själ". — Det blir här en ganska påfallande brist, att vi icke bättre förunnas taga del af de viktiga epoker, alltifrån Fredrika Bremer, 80-talet, den s. k. emancipationen och den ännu verkande, betydelsefulla Ellen Key, genom hvilka vår egen kvinnotyp danades. Ty Gertrud och de resultat denna unga flicka kommer till äro inga tillfälligheter. De äro frukt af mödrarnas samlade, ofta omedvetna arbete, och det hade varit en storartad upp- gift att i romanform söka visa oss något af allt detta arbete. Fru Kleen har gått den för- bi.

Dessa inskränkningar till trots har boken sitt ovedersägliga intresse. Den representerar en feministisk manifestation, som med stark målmedvetenhet styr rätt på tendensen, utan att likväl uppehålla sig med undervisan- de. Den är om än, såsom ofvan betonades till ytterlighet sammandragen, dock en historik öfver kvinnligt sätt att se på kärleksproble- met förr och nu, och den slutar med en hän- förd fanfar till nuets ära. Den är härtill bu- ren af en så omisskänlig kärlek till ämnet, att man till och med stundom märker en rörelse, starkare än författarinna afsåg att visa. I detta samband och ur litterär synpunkt skulle nog ett och annat vunnits på ett stramare framställningssätt. Men denna sista anmärk- ning vill jag ej tynga för mycket på. Else Kleens bok har ingifvit mig respekt på grun- der, som här väga mer, genom sin hängifven- het och sin temperamentfulla slufliga opti-

mism. Den har verkligen tro, denna bok, och den synes för författarinna framförallt be- tydts detsamma som att räcka handen till många lidande eller ännu tveksamma systrar, och tillropa dem ett: Jag vet bättre! —

Det är kanske svårt att göra Mathilda Malling rättvisa i hennes senaste bok *Ebba Stjerne*, *Eva Skytte* och *de andra*, när man icke läst eller lifligare kan minnas de föregående, hvilka tyckas ha handlat om ungefär samma personer. Det blir nu som att komma in i ett sällskap, där man presenteras för tjugo individer, alla intensivt upp- tagna af sina små angelägenheter och föga böjda att för främlingens skull öfvergå till litet mer allmänmänskliga eller värdefulla sam- talsämnen. De tycka tvärtom, att ingenting kan vara värdefullare än frågan om hur Mary, som var god vän med Malin, som är syster till Karl, som förut var gift med Alexandra, som nu är omgift med Thomas, som är just Marys bror, hur denna Mary alltså skall taga emot denna Alexandra, hvars dotter Eva ju i alla fall är god vän med Malins dotter Ebba! Och så hvad gamla generalskan Wackerdorn skall ha att säga om alltsammans! Och så är det vidare den stora, stora frågan om hvem Ebba skall gifta sig med, den solide Johan, som är bror till Fredrik, som är gift med hennes sy- ster — eller den förtjusande Hardenfelt, som är den ende, som endast nämnes vid släkt- namn, och som inte är släkt med någon af de andra!.. Jag ber om förlåtelse, men med ofvanstående korta referat har jag verkligen antydtt bokens hufvudsakliga innehåll. Jag kan ej neka till, att jag för min del finner det så magert som möjligt, men ett sådant om- döme blir härvidlag mer än annars en smak- sak. Den, som är road af sysslolösa, förmög- na, väluppfostrade människors förmåga att göra förvecklingar af konvensans olika bud, den skall helt visst finna nöje i Ebba Stjerne, *Eva Skytte* och *de andra*. Fru Mal- lings stil är som vanligt drivven, elegant och lättläst, en förtjänst för hvilken jag oförbe- hållsamt gör honnör. —

Steket är långt från det fina sällskapet och till *En piga bland pigor* af Ester Blenda Nordström, signaturen (i en hufvudstadstidning) *Bansai*. Denna unga journalist har en vacker dag för en månad af- lagt sitt yrke och resolut iklädt sig en bond- pigas skepelse, samt tagit plats på en land- lig bondgård, och det är sina erfarenheter från konditionen hon skildrar. Jag kan för- säkra mina läsare, att de icke ångra, om de lägga märke till denna lilla bok, som framstår utan alla litterära anspråk i högre mening. Den är klar, faktisk och omedelbar i en rätt sällsynt grad. Den är förtjusande fri, i sitt sätt att skildra bönderna, från alla nedlåtan- de turistfasoner, liksom från dum karrikering. Författarinna har haft öga för egenheter och särdrag och har fixerat dessa på ett ofta mycket lustigt sätt; men hon har också haft känsla för dem, bland hvilka hon arbetat och hvilkas knog hon delat. Utan kvasi-poeti- serande har hon med sund uppfattning af de- ras lifsformer, skänkt dem sin sympati, och hon har själf varit mest glad att det så kunde gå. Jag lyckönskar den unga damen till hen- nes debut och tror, att hon funnit en väg, som hon kanske med framgång kunde fullfölja. —

Det blir bara några ord för herrarne idag, och de äro också bara två. *K. G. Ossian Nilsson* har gifvit ut *En ung mans väg*..., en förvecklingskomedi, dock ej i komediform. Den kan icke tagas på allvar som människoskildring och knappast ens som uppslag. Men vill man göra en konst i dessa synpunkter, något hvari författaren ju själf visar oss exemplet, kan man ha nöje af att se hur det går till ett lyckligt och geniellt slut för

FRÅN STRIDERNA OM TSINGTAU

KAPTEN
MEYER-WALDECK

SOM BEKANT FÖLL FÖR någon tid sedan tyskarnes besittning Tsingtau i Kina för japanernas öfvermakt, efter månaders hjältemodigt försvar från tyskarnes sida. Utom porträtten af Tsingtaus guvernör och ledare af försvaret kapten Meyer-Waldeck samt Japans kejsare Yoschihito meddela vi här följande bilder från platsen:

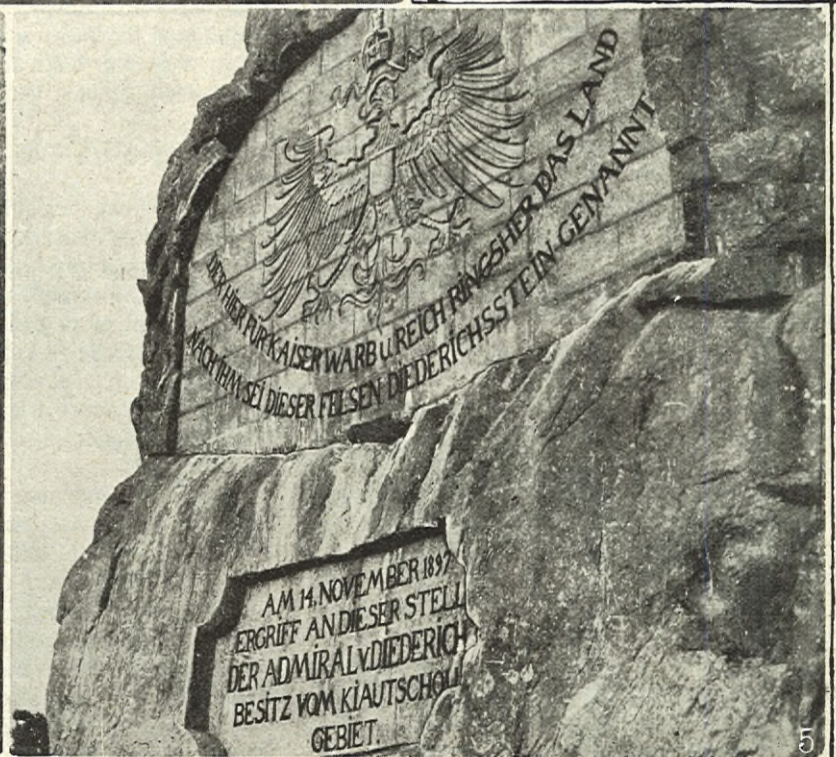

YOSCHIHITO
KEJSARE AF JAPAN

1. Stranden vid Tsingtau. 2. Hohenzollernstrasse med regeringsbyggnaden. 3. Japansk skyttelinje utanför Tsingtau. 4. Beridna tyska marinsoldater i Tsingtau. 5. Minnesstenen, som uppställdes 1897 till minne af tyskarnes besittningstagande af området. Berliner Ill. Gesellschaft foto.

4

AM 14. NOVEMBER 1897 ERGRIEF AN DIESE STELLE DER ADMIRAL VON DIEDERICH DEN BESITZ VOM KIAUTSCHOW GEBIET.

5

den unge mannen, som hade den långa och besvärliga vägen... Hos Axel Ahlman i romanen Törnekronan är vägen inte bara besvärlig, utan också tragisk, och tyvärr kan ej sägas att man har minsta nöje af att se hur det går, om också slutet blir hvad man är van att kalla godt. Törnekronan afser en ung mans lefnadshistoria genom åtskilliga erotiska öden, alla smärtsamma. Till detta äro knutna några skildringar af och reflektioner öfver sekelskiftets studentlif i Lund, hvilket dessvärre redan exploaterats för mycket för att äga nyheten behag. Hela romanen synes vara ett typiskt ungdomsverk, en upp-görelse. Möjligt, att sedan denna nu af författaren lagts till det förflutna, något nytt, lifskraftigare och mer personligt prägladt skall kunna framspringa ur hans penna.

MARIKA STJERNSTEDT.

Problemet Blom.

Nutidsepisod.

SÅ FRÖKEN BLOM FÖRSTÅR, ATT I höst få vi reda oss utan hjälp — i dessa tider bör hvar och en ovillkorligen tänka på sparsamhet, det måste man inse."

Fröken Blom böjde instämmande sitt hufvud, hon var uppe hos fru Holz för att få besked om den sedvanliga höstsejouren i familjen med sömnad och vinterutrustning, det kändes ovant att höra sig vara obehöflig, men fru Holz hade förstås rätt att vara hur sparsam hon själf bestämde — tiderna voro hemiska, det visste fröken Blom bättre än mången annan.

Fröken Blom suckade och fru Holz märkte det. "Fröken ser klen ut," sade hon deltagande, — "har väl knogat hela sommaren i heffan?"

"Fjorton da'r i augusti tog jag ledigt", upplyste den bleka kvinnan framför henne, "se'n måste jag hit igen, det brukar alltid bli så mycket arbete på höstsidan. Men i år tycks tiden räcka till"... hon suckade igen.

"Det skadar inte, fröken", sade lilla fru Holz vänligt, "den som hänger i som ni, behöfver någon gång en minskning i jäktet."

Hon menade så väl, men fröken Blom såg inte ut att fullt förstå, minen i hennes ansikte blef snarare mörk, mungiporna drogos ned: "För all del, hvilas du behöfver man nog," sade hon litet kort.

"Just det ja — och nu är kanske frökens tur att känna lugnet en smula," fru Holz nickade upp-muntrande, "vi andra få knoga nu! För min del hade jag då egentligen fullt upp förut, hushåll och umgänge och barnen och ett par tre kommittéer — man får ju aldrig vara i fred! Sannerligen blir det inte att liksom fördubbla sig, när man skall hinna sy och ordna också."

"Tänker fru Holz sy allting ensam i höst?" frågan kom hastigt, fru Holz rodnade en liten smula.

"Inte promenaddräkten naturligtvis, det vågar jag mig inte på — men det är hemskt, så dyra Jensens blifvit!"

Fröken Blom rätade på sig, så — hon hade ändå råd att vända sig till Jensens, annat gick inte an! Men småmulorna skulle man spara på, småmulorna, som voro andras lefvebröd...

"Ajö då, fru Holz, jag ber om ursäkt, att jag besvärat, det var inte meningen, men jag visste ju inte..."

"För all del, snälla fröken, hvad var naturligare än att fröken ville ha besked, då jag inte lät höra af mig som vanligt? Ajö, ajö, fröken Blom, sköt om sig så godt sig göra låter — det blefve ändå en liten vinst af de svåra tiderna, om fröken sluppe arbeta sig fördärfvad för en gångs skull."

Då dörren slöts efter sömmerskan, skakade Ina Holz sitt blonda hufvud med ogillande min. "Inte särdeles belåten, min kära fröken Blom", mumlade hon, "och jag var ändå så vänlig jag nånsin kunde

— hvad sådant folk har svårt att förstå en annans tankegång och så ofta man slösar sin vänlighet i onödan!"

Ett par minuter efter fröken Bloms bortgång öppnades tamburdörren på nytt och bankkamrer Holz steg öfver tröskeln till sitt hem. — "God middag, tösen", hälsade han och kysste sin hustrus rosiga kind, "hur kan ni må här hemma i fridens hörn, godt, hoppas jag? Men hur är det, du ser missnöjd ut?"

"Inte alls — fröken Blom har varit här och gick nyss sin väg."

"Jag mötte henne i trappan — hon var blekare än vanligt, stackars lifen. Nå, det besöket väckte nog intet missnöje hos dig — du säger ju, att ingen gäst är välkomnare än sömmerskan, då hon finner sig, och ingen hjärtligare önskad lycklig resa, när hon går efter välförrättadt värf. Hur länge skall du nu ha glädjen af hennes närvaro?"

"Jag ämnar afstå från den fröjden i höst", Ina Holz rätade energiskt sin späda figur, "under de förhållanden vi lefva i, måste man försöka reda sig och ställa allting billigt, det hjälps ej med mindre — jag skall sy själf, det är många med mig, som göra detsamma!"

"Hm", sade hennes man, och därefter teg han. Men Ina såg honom draga ihop ögonbrynen och ta på sig en fundersam min — hon sköt ut läpparna en smula, mer gillande hade hon tänkt sig hans uppsyn vid underrättelsen om hennes beslut. Trodde han kanske, det var ett lekverk, ett litet skämt, ett odeladt nöje för henne att sätta sig ned och vända, skarfa, öka ut och lappa på åt sig och barnen?

Efter middagen tittade Ivar Holz plötsligt upp från sin kaffekopp, där han satt i korgstolen med lille-bror på knät och sporde. "Du Ina, hade fröken Blom samma uppfattning som du, angående nyttan af den där sparsamheten, du talte om?"

"Det tror jag knappast", Ina skakade igen ogillande sitt hufvud, "snarare såg hon stöft ut, tog det visst som en sorts personlig förolämpning att jag sade mig vara tvungen umbära hennes hjälp! Sådana där människor ha svårt att se en sak annat än från sin egen trånga synvinkel, det är säkert."

"Hm", sade hennes man igen — men då blef fru Ina otålig på allvar.

"Hvad menar du med dina 'hm'?" frågade hon med en viss fart, "ogillar kanske också du, att man försöker rätta sig efter tiderna, en karl borde väl vara belåten med hustruns sträfvanden åtminstone i den riktningen — hur föga vana vid gillande vi för det mesta äro!"

"Ina lilla", han smålog humoristiskt, och en smula trött, såsom ofta, då hon förifrade sig, satte ifrån sig kaffekoppen och räckte ut sin vänstra hand, "kom hit, få vi språka."

Hon reste sig, halft motvilligt, dumt var att bli häffig, men mannen voro bra ofta otillåtet konstiga!

"Hvad vill du?" frågade hon, inte särdeles intresserad.

"Jo, ser du, Ina, nej, sitt här på mitt knä, så — nu är jag nöjd — mamma till vänster, du till höger, lille-bror, är det inte bra kanske?"

Jo ser du Ina, jag har på sistone mer än en gång funderat öfver den sortens problem, som du i middags berörde — vi kan ju för korthetens skull kalla det problemet Blom. Jag menar den här sparsamhets- och indragningsstaten, som lite hvar i samhället känner sig manad att praktisera under dessa tider."

"Trodde jag inte det, du ogillar den! Och det kallar du konsekvent, när du vet, hur allting stiger, du som annars håller så på förståndet?"

"Just därför, att jag håller på förstånd och konsekvens, min förs, just därför! Ser du, jag har svårt att fatta följdriktigheten i en sparsamhet, som bringar ökade svårigheter, kanske ruin öfver småfolket i vårt samhälle."

"Hvad menar du med småfolk?" sporde fru Ina, "jag har visst aldrig hört det ordet i din mun förr."

"Du behöfver inte bli stöft å deras vägnar, tösen, bland småfolket finnas många stora karakterer, glänsande högt öfver dem, som lefva på höjderna, uttrycket innebär sannerligen intet förklenligt. Med småfolk menar jag dem, som äro beroende af sin dagsinkomst, af sina händers arbete — de, som äta sitt bröd i sitt anletes sveft, min lilla Ina."

"Nå, det tycker jag nu, vi gör lite hvar i de här tiderna", mumlade Ina med den lustigt missnöjda min, han brukade skratta åt.

"Nej, vännen min", Ivar Holz' uttryck blef bestämdare, "inte vi, som ha våra bestämda inkomster, oberoende af konjunkturen och kristider, inte heller de, som ha förmögenhet att lita till. Just vi är det, som böra hjälpa småfolket att någorlunda klara sig."

"Vi ska alltså låtsas om ingenting för vår del, gå på och slösa, som om allt vore väl beställt, när världen brinner omkring oss?"

"Slösa? kära förs, mina tankar om det lefnads-sättet känner du äfven från den mest gyllne tid," han strök ömt öfver hennes kind, som rodnat lite grand. "Och mer än annars gäller naturligtvis nu att rätta mun efter matsäcken. Men intet därut-öfver heller! Här ska du höra om städerskan på banken, som berättat mig, hon mistat säker veckoinkomst hos två välmående familjer, som alltid anlitat henne på bestämda dagar — nu är hon afskedad, ty herrskapen ska, på grund af världskriget, städa själfva. Hvilket inte hindrar, att jag i går mötte en af dessa fruar stoltserande i en dräkt, som sannerligen inte vittnade om den proklamerade sparsamheten."

"Nåja, ska man dra ut konsekvenserna af ditt resonemang, så är det väl en behaglig gärning att slösa också i klädväg," inkastade Ina, "af om-tanke för stackars varuhus och skradderifirmor."

"Mycket riktigt — för dem som utan olägenhet så kunna hafva det, är det en plikt. Men om jag är nödsakad att dra in på staten åt något håll, så låt det då gå ut öfver dem, som ha bäst ryggrad att stå emot. Hvem tror du tar mest skada, firman Jensen, om den säljer några färre dyrare kostymer i år än vanligt — eller städerskan med fem barn att sörja för, om hon mister fyra säkra kronor i veckan?"

Inas uppsyn blef betänksam. "Jag har också tänkt ta min kostym hos Jensens," sade hon långsamt, "ogillar du det, herr moralpredikant?"

"Inte, du får ta den hvar du vill, dina extravaganser hålla sig inom gränserna af mina möjligheter, det vet jag. Men," han fick en glimt i ögat, "kanske ser jag mig nödsakad att för en gångs skull ställa opp ett villkor för samtycket till att se dig elegant."

"Hvilket då?" Ina såg tveksamt på mannen.

"Kan du inte möjligen efter min föregående utredning gissa dig till det, tösen min?" Han mötte hennes blick, på en gång småleende och allvarlig.

"Du menar nog — du vill kanske jag skall lösa problemet Blom först?" kom där halft skälmaktigt.

"Rätt gissadt — du har en kvicktänt mamma, lille-bror, kunde vi två frögmånsar likna henne, vore ingen nöd, du! Ogillar du mitt villkor, lilla fru Ekonomika?"

"Ja — nej — du kanske har en smula rätt, i många fall kanske vi sila myggen och svälja kamelerna i ifvern... Och synd om småfolket som du säger, blir det måhända här och där — jag skall i morgon skriva ett ord till henne."

"Tack, Ina, där förstod du mig rätt, tack, kära präktiga förs," hans ögon strålade med egendomligt ljus, "inte allom blir gifvet att mötas af förståelse, då man träder fram som moralpredikant, något af det vanskligaste, man kan pröfva på... Tack vare dig löste vi problemet Blom i blinken, du — godt, om vi finge många efterföljare — kyss mamma, lille-bror!"

GUNHILD PALMÆR.

P. M. för hrr affärsmän.

VINSTEN ÖKAS GENOM

kundkretsens utvidgning. Den billigaste, snabbaste och säkraste vägen att nå nya kunder är

EN ÄNDAMÅLSENLIG ANNONSERING

i därtill lämpliga organ. En annons

I IDUN

har icke blott värde för dagen: den faller i ögonen på köpare än längre tid, ja, i tusentals fall i många år. Landets mest erfarna annonsörer annonsera också därför regelbundet i IDUN.

SJU

dagar i veckan
läses en annons i

IDUN

Husmödrar

som äro praktiska använda

Gahns Skursåpa

till sina diskbänkar, kökskär, golf och allt omåladt.

Henrik Gahns A.-B., Uppsala.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmödrarskur i Stockholm.

VECKAN 22—28 NOV. 1914.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmings-å-la-daube med kokt majs och nykokt potatis; mjölk; kaffe eller te med petits-choux. Middag: Kejsarsoppa med äggulor; stekta ripor med brynt potatis och salader; nougappudding med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; lökdoimar med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grillradt buljongskött med potatisbullar; blåbärsoppa med klump.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Ängad hvitkål med smör och pepparrot; hafresoppa med mjölk och kompot.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Italiensk soppa; stekt hvitling med pressad potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pressylta med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kokt sill med smör och ägg samt potatis; kaffe eller te. Middag: Kött och rötter (slarfysyta) gräddkaka med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt; fattiga riddare; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med rotmos; slätvälling.

RECEPT:

Kejsarsoppa (f. 6 pers.). 1½ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1½ lit. klar buljong, salt, cayenne, ½ dcl. scherry eller mader, 3 äggulor.

Beredning: Smör och mjöl fräses 2 min., den kokande buljongen spädes på och får koka under rörning 5 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och vinet. Äggulorna vispas upp i soppskålen och soppan hålles i under kraftig vispning. Serveras mycket varm med ugguor.

Äggkulor (f. 6 pers.). 2 färskas ägg, 25 gr. fint smör.
Beredning: Äggen hårdkokas 10 min., få ligga i kallt vatten några min. för att skalet lätt skall lossna. De skalas, få kallna, och hvitan lossas försiktigt från gulan. Gulan haccas fint med en knif och inarbetas i smöret. Äggmassan ställes på kallt ställe att hårdna och därefter rullas den med två teskedar, som doppas i vatten, till små kulor, hvilka uppläggas pyramidformigt i en saladiär. Serveras till kejsarsoppa.

Stekta ripor (f. 6 pers.). 3 ripor, 1 hg. späck, 13 skivfor, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 3 dcl. buljong, 4 dcl. tjock grädd.

Beredning: Om riporna äro frusna, upptinas de öfver natten i varmt kök. De plockas, rensas och få ligga i ljum mjölk några tim. hvarefter de upptagas, få rinna af, torkas väl, uppsättas och beläggas med tunna späckskivfor. Smöret brynes i en järnkastrull, fåglarna läggas jämte kräset och brynas väl på alla sidor, saltas och spädes först med den kokande buljongen, därefter med grädden, och få sakta steka med tätt lock, tills de äro mörre eller omkr. 1½ tim., hvarunder de ösas flitigt. Riporna klyfväs midt itu, garneras med brynt potatis och salad eller persilja. Serveras med salader.

Nougappudding (f. 6—8 pers.). 75 gr. sötmandel, 2 hg. spanska ell. hasselnötter, 1 helt ägg, 2 äggulor, 2 hg. strösocker, 6 blad gelatin, 3 msk. varmt vatten, till gelatinet, 4 dcl. tjock grädd.

Beredning: Mandeln skallas och torkas i ugnen. Nötterna skalas och haccas fint tillsammans med mandeln. Ägget och äggulorna vispas väl i ett fat. Sockret lägges i en smord och något varm stekpanna och röres med träslaf öfver elden, tills det är smält. Då tillsättes mandeln och nötterna genast, och massan får ett uppkok samt hålles under rörning på de uppvispade äggen. Gelatinet sköljes i kallt vatten, klippes i bitar, upplöses i det varma vattnet och tillsättes. Massan röres därefter, tills den är kall, då den till hårdt skum slagna grädden tillsättes. Massan hålles i vattensköljd och sockerbeströdd form och får stelna på is 2—3 tim.

Då puddingen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif och stäljes upp på flat glasskål med tårtpapper. Garneras med kanderade nötter och biskvier.

Ängad hvitkål (f. 6 pers.). 1 medelstort hvitkålshufud, 1 purjolök, 40 gr. smör.

Till servering: 100 gr. smör, rivnen pepparrot.

Beredning: De yttre gröna bladen bortskäras från kålhufudet som därefter delas i 8—10 klyffter, hopsättes åter, så att det ser helt ut och ombindes med fint segelgarn, förut doppadt i hett vatten. Det nedsättes i en potatiskokare och ofvanpå kålhufudet lägges den ansade och ituskurna purjolöken och smöret, fördeadt i flockar. Det ängkocas därefter omkr. 3 tim. eller tills det kännes mjukt. Serveras med smält smör och pepparrot samt kokt potatis.

Hafresoppa med mjölk (f. 6 pers.). 1½ dcl. vanliga hafregryn (112 gr.), 1½ lit. vatten, 15 mandlar (3 bitrar), 1 lit. mjölk, 2 msk. socker (30 gr.), 2 tsk. salt (10 gr.).

Till servering: ¼ lit. kompot.

Beredning: Grynen sättas på i det kalla vattnet och få koka 1½ tim., med tätt lock, utan att spädas, hvarefter de passeras. Mandeln skallas, drifves genom kvarn och stötes fint i stenmortel. Mjölkten kokas upp med mandeln; hafrepuren, socker samt salt tillsätts och soppan får koka under rörning 5 min. Upphålles i soppskål och serveras med kompot.

Stekt hvitling (f. 6 pers.). 1½ kg. hvitling, 1 msk. salt (15 gr.).
Till panering och steking: 1 ägg, 2 msk. mjölk, 2 msk. stötta skorpor, 2 msk. mjöl (20 gr.), 80 gr. smör.

Beredning: Hvitlingarna rensas. Hufvet får sitta kvar men gållarna tagas bort, stjärt och fenor putsas, hvarefter de torkas med en fiskhandduk. De skåras, gnidas med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de änyo torkas. Hvitlingarna penslas med ägget, uppvispadt med mjölk, och vändas i en blandning af mjölet och de stötta skorpor. De stekas antingen i ugnen eller ofvanpå spisen. Garneras med citronskivfor och serveras med brynt smör, tillsatt med haccad persilja och citronsaft eller ock med maitre-d'hotel-smör samt pressad potatis.

Kött och rötter (Slarfysyta) (f. 6 pers.). 1½ kg. ref eller slakside, 1 lit. vatten, 1 msk. salt (15 gr.), ¼ tsk. stött starkpeppar, 1 stor kålrot, 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.).

Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten, och skäres i aflånga bitar, lagom stora för servering. Vattnet kokas upp med saltet, köttet lägges i och skummas när det kokar hvarefter pepparn tillsättes. Köttet får därefter sakta koka med slutet lock, tills det är mör, eller omkr. 2½ tim., spädes med kokande vatten, om så behöfves. Kålroten skalas, skäres i jämna tärningar och lägges ofvanpå köttet ½ tim. innan det är färdigt.

I en säsgryta fräses smöret och mjölet 2 min., köttspadet afhälles och spädes på och säsen får koka 5 min. samt afsmakas. Anrättningen lägges upp på varm karott, och säsen hålles öfver. Smöret kan utslutas; i så fall utröres mjölet i litet kallt vatten och tillsättes i stufningen, som därefter får koka 8 min.

SVAR

Å den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen ansett att det utifrån priset 10 kr. denna gång bör delas mellan signaturerna Maj och A. E. hvaran innehafvarna af dessa signaturer behagade anmäla sig å vår byrå för beloppets utbekommande.

Nr 233. Hos Butterick, Drottninggatan 57, kan ni få köpa iordningställda arbeten för barn i olika åldrar. Flera utmärkt trefliga små saker i den vägen finnas att välja på där. Ni kan äfven få er tillsända hela kollektioner. Maj.

Nr 234. Ni kan godt förtjäna ert bröd på trädgårdsmästareyrket utan att behöfva ta någon examen. Börja som elev hos någon trädgårdsmästare. Genom praktiskt arbete kan ni lära er kolossal mycket. När ni så fått ålder och erfarenhet, så arrendera ett stycke jord i närheten af någon stad och börja odla blommor och grönsaker. Trädgårdsmästare är det inte svårt att bli af med. Sedan kan ni så småningom utvidga rörelsen. Binda kransar är mycket lätt och äfven lönande, i synnerhet om man odlar blommorna själf. Kransbindning kan ni få lära er hos nästan hvilken trädgårdsmästare som helst. — Ett annat yrke, värdt att rekommendera, är bagaryrket. Lär er baka godt bröd och öppna bageri i något samhälle. Godt bröd har en strykande afgång. Och är man omtänksam och praktisk ger nämnda yrke ett godt lufsuppehälle. A. E.

— Kom själf af en händelse i blomsteraffär vid 18 års ålder och har nu hållit på därmed i 23 år, utan att tröttna. Specialister, som jag under åren flera gånger rådfrågat, ha alltid sagt mig, att jag ej för mina ögon kunnat få lämpligare sysselsättning. Det var af den anledningen jag besvarade eder fråga. Att genomgå trädgårdsskola, bli trädgårdsmästare, som flickor så ofta nu för tiden försöka, skulle jag däremot ej vilja råda eder till. Det finns inget yrke som är så arbetsamt och så helt fordrar sin man, om det skall löna sig, som just det. Försök att få plats som elev i någon blomsteraffär, och lär er binderi grundligt, det bör man ju kunna för att öppna affär. Blir nog inte detsamma, om man ej själf kan sin sak. Hade jag haft egen affär skulle jag erbjudit er plats som elev, men ledsamt nog har jag ej det. Och hade ni varit något äldre, skulle jag föreslagit er att tillsammans med mig öfvertaga en affär, som ett par gånger erbjudits åt mig, men som jag ej kan få af brist på medel, oakadt jag vet att det är en både god och lönande affär. Folk tror i allmänhet ej, att blomsteraffär är

838

839

787. N. K:s

Manchester-Hattmössa

af enfärgad randig sammet i svart, marinblått, grått, brunt och lilas

Kr. 2.65.

839. N. K:s

Sidenmoiré-Väska,

svart med oxiderad bygel fodrad med kul. foder. Stori. 18x15 cm.

Kr. 3.25.

838. N. K:s

Skarp Läderimitation,

matt med sidenkanter 3½ cm. bredt i svart och marinblått

Kr. 1.25.

A.B. NORDISKA KOMPANIET

STOCKHOLM.

Starkt aptitgivande,

gifver Apoteket Vasens »Ferrof» de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet. »Ferrof» är ett Järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Alla som själfva vilja måla i hemmen och önska ett utomordentligt vackert och hållbart arbete böra använda emaljfärgen Chinalack. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Erhålles hos alla färghandlare. Se till att Ni verkligen får Chinalack och tag ingen annan. Fabrikanten: Dorch, ARI-MAN Bäcksin & Co:s A.-B., Göteborg och Stockholm

GAS-SPIS

I HVARJE KÖK

Bäcksin's Amerikanska Jästpulver

Patent.

Hafre-Gryn. Hafre-Mjöl.

Gyllenhammar
Köp
röda originalpaketer

Oersättliga i dagligt bruk.

Obs! Gyllenhammars Hafre-Must. Rismjöl.

Obs!

VARUMÄRET

”FYRTORNETS”

Svenska

Sardiner i finaste

Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

Den berömda

»Huanaco»

Cacaon 2.90 kg.

är ovillkorl. största fördel att använda. Percy F. Luck & Co H. A.-B.

Om det under vanliga omständigheter är oerätt är det nu ett brott att gynna utländsk industri. Bort med importerade varor, nu då arbetsförtjänst så väl behöfves af Svenska! Underslöd Svensk industri, ly därme i gagnar Ni ert land och skalfar arbetsförtjänst åt Svenska!

Köp ej engelsk iätvål, när Ni kan få lika god SVENSK till samma pris!

HAPPACHS SÄPFABRIKS A.-B. Malmö & Stockholm

Wantar & Strumpor
 MED **Lejon** MÄRKET!
 FÖRSÄLJAS
 I ALLA VÄLSORTERADE
 SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
 & KORTVARUAFÄRER

något. Får nu önska er lycka och framgång. Med vänl. hälsningar
 E. Ch. A.
 N: 235. Undertecknad känner till en läkarefamilj på landet, som tager emot alkoholistpatienter för ett mycket moderat pris. Det hela försigår som en vanlig inackordering, och de som varit där hafva alltid trift utmärkt bra och vistelsen medfört önskat, gynnsamt resultat.
 Man idkar sällskapslif, gör utflykter, jagar o. s. v., d. v. s. man för en tillvaro som är mycket trefligare än den som måste vara rådande å ett speciellt s. k. alkoholisthem. Om ni tillskrifver »Maj», Sthlm i p. r. skall ni erhålla adress pr omgående.
 Maj.

— Ett utmärkt alkoholisthem öppnades i väras i Skåne, »Rönneholms», adr. Rönneholm, Stehag. Där är redan cirka 12 manliga patienter af alla klasser, och flera kunna mottagas. Ansökan ställes antingen till ordf., kyrkoherde Joel Thulin, Ortofta, Skåne eller till föreståndaren diakon Sundén, Rönneholm, Stehag. De sända då på begäran alla behöfliga ansökningspapper. Priset är, då flera dela rum, 250 kr. pr år, 400 för halfenskiit och något mer för enskiit. De skola förbinda sig stanna minst ett halft och helst ett helt år, och kuren anses fullt tillförlitlig om de ytterligare dröja ett halft år. De som nu äro där har jag hört trifvas utmärkt, mot ingen enda har klander behöft riktas eller straffåtgärder vidtagas, alla äro de villiga och deltaga gärna i arbetena; så som maren trädgårdsarbete, röjningsd:o, inomhusmålning m. m. Nu på vintern sysselsätts de med slöjd, snickeri, bokbinderi m. m. Orgel finnes, kvällarna tillbringas med sång, högläsning, studerande af tidningar, sällskapsspel m. m. Ibland är föreläsningar. Rökning är tillåten. Anstaltens läkare, som ofta reser dit, är professor Seved Ribbing, Lund. Patienten själf eller förmyndare skall underteckna kontraktet. Trakten och stället äro vackra. Långa promenader företagas, och om söndagarna besökas församlingens kyrkor.
 E.
 N: 236. Jag för min del tycker ni kan lugnt fråga era släktingar rent ut. Hvad ni ä er sida lofvat dem är verkligen så generöst, att jag tycker de med alla största tacksamhet borde taga emot ert anbud. Man skall ej fästa sig vid prat och skvallar, ty sådant inverkar alltid menligt på ens hälsa. Hvem vet för öfrigt om det ej möjligen är någon som kan ha fördel af att sådana rykten komma till edra öron samt försöker att begagna sig däraf.

Endast i dessa

pak et säljes det sedan 25 år tillbaka välbekanta Kathreiner-Kaffet, som erövrat sin plats och drickes i hela världen av miljoner människor.
 Kostar 90 öre pr kg.
 Finnes överallt i paket om 45, 25 och 10 öre.
Kvaliteten faller utslaget.

Följ därför mitt råd, gå rakt på saken och fråga dem själf. Säg att ni ej vill försäkra dem något obehag, utan då hellre inackorderar er på annat håll.
 B.

— »Bnsam» har bref af Iduns exp., dit ni torde vara god uppgede eder adress.
 Lifsglädje.
 — Jag anser det vore mycket bättre att ni inackorderade er i någon lämpelig familj, som tar emot inackorderingar, så fick ni dagligt sällskap och god vård. Ty naturligtvis ville de behålla en god inackordering. Och triftes ni inte, så hade ni er frihet att flytta. Jag skulle också kunna ge er anvisning på ett inackorderingsställe, hvars snälla, människovänliga och humana husmoder jag känner och har sammanträffat med. En af mina släktingar är inackorderad hos henne och kan inte nog prisas hur bra där är och hur utmärkt hon trifts. Priset är blott 75 kronor pr månad och stället är beläget i mellersta Sverige. Vi kunna inte ge dem gratisannons med ett öppet omnämnande här, men i privat bref kan jag ge er adressen om ni skrifer till mig, »Ebons», Iduns Red. f. v. B. Stockholm, och uppger ert eget namn och adress jämte svarsporto.
 Ebon.

N: 237. Hyrorna ställa sig i medeltal 300—350 för 3 å 4 rum och kök. Några större förtjänster på skol-inackordering är ej att beräkna.
 Maj.

N: 238. Vänd eder till Stockholms Ritkontor, de köpa kanske dylika mönster. Försök annars i någon annan textilaffär. Äro mönstren vackra och originella köpas de nog.
 B.

N: 239. Tandläkare ha nog i allmänhet samma taxa och den är ofast för kännbar för den fattige. Men ni har ju tandläkarinstituttet i Stockholm. Jag såg för inte så länge sedan i en stockholmstidning, att personer, som önskade få tänder lagade eller insatta, kunde anmäla sig där. En del af eleverna vid instituttet avlägga nämligen sina examina, till vilka äfven höra praktiska prof, ungerär vid den här tiden af året. Och då få de personer, som släppa till sina tänder, dessa kostnadsfritt lagade.
 A. E.

N: 240. Nog går det att magra alltid. Se här några medel att bli af med fetma. Ät aldrig kvällsmat! Akta er för sötsaker! Således inga konditoribesök. Drick inte till maten, och hvil aldrig middag! Tag ett riktigt ordentligt bastubad en gång i veckan! Stig tidigt upp! Sporta och gå långa sträckor med rask takt i kuperad terräng! Gymnastisera! Och så till sist det allra bästa medlet: tänk inte för mycket på er fetma, utan lägg i stället ner er tid och era krafter på ert yrke, om ni har ett sådant — i annat fall så skaffa er ett. Det är det bästa sättet att inte bli för fet.
 A. E.

N: 241. Asta Niensens adress är endast Köpenhamn. Har tillskrifvit henne under endast den adressen, hvilket gått fram.
 Maj.

N: 242. I Göteborgs gymnastiska institutt, Stockholms massage- och gymnastikinstitut och hos dr A. Kjellberg, Stockholm, kan ni utbildas er till sjukgymnast. Begär prospekt därifrån. Kurserna bli i allmänhet ganska dyra och dessutom finns det för närvarande så förfärligt godt om sjukgymnaster.
 A. E.

— Vänd er till Gymnastiska Centralinstitutet och begär prospekt. Kursern tvåårig. Inga kostnader.
 B.

N: 243. Tvåttå palmerna en gång i veckan med ljumt såpvatten, och jag försäkrar er att fläckarna snart försvinna. Har själf erfarenhet däraf. De hvita fläckarna äro en sorts insekter som ej få vara i fred utan ständigt måste oras. Håll på en tid, så får ni själf se, att de försvinna, såvida de ej äro s. k. solfläckar, ty ni vet kanske, att palmer ej tåla för stark sol.
 B.

N: 244. Bladvass eller säf utrotas säkert genom att afskåra densamma under vattenytan, då den blommar i augusti månad.
 C. S.

N: 245. Det förefaller som om maskinstickning skulle vara ungefär det olämpligaste för en klen och nervös person. Men undervisning i stickning fås samtidigt med köp af maskin och denna kan köpas på månatlig afbetalning. De modernaste modellerna kosta 250 å 300 kr.
 K.

N: 246. Med anledning af eder fråga ber jag få meddela att här på Källbacken finns en liten flicka som behöfver ett verkligt godt hem. Hon har ingen mer än sin mors styfmoder, som är ganska gammal och nu därtill sängliggande sjuk, så att flickan nu är hos en äldre familj som icke kan åtaga sig henne för alltid. Flickans namn är Karin Danielson, född den 3 dec. 1911 — således nära 3 år gammal. Fadern, en expeditionsföreståndare Olof Danielson, reste ifrån sin familj för 2 år sedan och har ej sedan låtit höra af sig. Modern tog sig så hårdt af detta, att hon sjuknade och dog sommaren efter. 3 af barren tog »fattigvården» hand om, men lilla Karin fick stanna hos mormoder, som nu har haft henne med undantag af en tid i vintnas, då hon var på barnasynen. Hon finge nog kanske komma dit igen, men att få ett eget föräldrahem vore ju mycket, mycket bättre. Tillskrif fru Anna Anderson, Källbacken, Gefle eller Fattigvårdsbyrån, Gefle.
 — Sänd bref till »Gunvor», Uddevalla p. r., skall upplysningar erhållas.
 G. M.

N: 248. Hos Percy Luck får ni alltid all sorts sylt och kompott utmärkt god, egen tillverkning, smakar fullkomligt som hemlagad.
 B.

N: 249. Kära ni, ni har väl hört berättelsen om fadern och sonen, som, då de voro ute och färdades och bara hade en äsna, inte kunde göra människorna till lags, utan till sist togö och buro äsnan hem. Ungefär på samma sätt är det med er och resan i sällskap med den käraste till Stockholm. Den ena människan säger, att det är korrekt, den andra tvärtom. Människorna kan ni aldrig göra till lags. Det var väl deras dom ni fruktade, när ni framstälde den här frågan? Tänk inte på, hvad edra medmänniskor tänker och tycker! Res ni till Stockholm i sällskap med er fastman ensam. Människor, som döma öfver era göranden och låtanden, kommer ni alltid att ha. Men kanske har ni inte alltid den hjärtans kära.
 A. E.

— Nu för tiden anses att man i konvenanssaker kan göra hur man vill — men fint är det ej att företaga en resa utan förklade, och ni kan vara öfvertygad om att alla personer af den s. k. gamla skolan ej skulle gilla detta. Man kan ha hur rena tankar och känslor som helst, men man bör dock ej sätta sig öfver de gamla konvenansreglerna. Jag förmodar att ni ej har någon mor i lifvet, ty då skulle hon nog rådt eder liksom jag.
 B.

N: 250. Recept på tillagning af godt salt kött. Ni köper bästa oxkött, benfritt, kokas tills det kännes mörkt, en msk. salt i 3 kkp. vatten är lagom till 1 kg. kött. Köttet får sedan ligga i lagen och tages endast upp när man skär upp af detsamma.
 Maj.

N: 251. Mycket beror på hvad sjukdom ni har. Dock skadar det ju icke att tillskrifva en specialist. Om ni pointerar att ni är fattig, torde det vara obeförligt bifoga porto. I Stockholm erhålles fri läkarundersökning för obemedlade på Serafimasaret. Om ni vill skriva till »Maj», Sthlm i p. r., vill jag gärna bistå eder med råd och råd.
 Maj.

— En tjänsteflicka tillrådes att bedja t. ex. er matmor hjälpa er vid brevets affaktande, så att det ni vill säga blir klart uttryckt. Att doktor Westerlund i Enköping t. ex. svarar på skriftliga förfrågningar vet jag. Porto bör medsändas och ni bör utbedja er svaret mot postförskott.
 K.

N: 252. Gnid in »rynorna» hvarje kväll efter att ha tvättat ansiktet i ljumt vatten, med coldcream och massera dem en 10 minuter. Då de ej komma af ålder hjälper nog detta medel.
 B.

MARTAS BEKYMNER.
 Historien om ett hashäll.
 Af Ernst Jotson.
 (Forts.)

Men för första gången frågade hon nu sig själf, huruvida förändringen hade varit lika tillfredsställande för honom. Hon medgaf villigt, att ett visst behag, en viss retelse hade försvunnit ur deras tillgifvenhet, men aldrig för hade hon tänkt, som hon tänkte nu, att den felande egenskapen vore förtrolighet. Hur var också en sådan förutsättning möjlig, när hon hade lefvat tjugi år med honom i fullkomlig vänskaplighet?
 Likväl upptäckte hon, där hon stod, att hon under många år ej hade haft den minsta föreställning om hvad som försiggick i hans sinne. Naturligtvis hade de, när de varit för sig själfva, ofta ahandlat hemmets detaljer likt tvenne kompanjoner, men nu kom hon ihåg, att det alltid varit problemem inom hennes afdelning, som debatterats. Mannerling tyktes hafva varit i stånd att sköta sitt område utan någon slags rådslagning. Hur kom sig detta?
 Hon försökte försvifladt att se saker och ting i deras rätta ljus. Hennes hela lif var byggdt på den tron, att hon vore enbart till som ett stöd för andra; och likväl märkte hon, att hennes man i sina mera personliga intressen, långt ifrån att vara beroende af henne, ej ens hade nämnt dem för henne. Hvad betydde detta? Och hvarför hade hon ej märkt denna motsägelse förr?
 Vid denna tankepunkt och imman hon själf fattade sin afsikt, hörde hon sin egen röst säga:
 »Gertrud, lampan ryker!»
 Det var intet tvifvel om det välkommen, hvarmed bådads ögon lyste upp.
 »Käraste lilla mamma!» utbrast flickan.
 Båda öfverhopade henne med omsorgsfulla frågor efter hennes hälsa. Hon behöfde ej spörja efter deras. Aldrig sågs ett par mera rosiga och af färör oberörliga kinder än deras.
 Efter ett ögonblick frågade hon hvad det var, som hennes man skref, och han svarade att han skref en bok om träd. Han hade för ett antal af år haft föresatsen i sitt sinne, men aldrig förr funnit den nödiga energin att börja.
 »Hvarför ej?» sporde hon skarpt. Men innan han faant tid att svara — och det var tydligt att han själf ej visste rätta svaret — föll Gertrud in:
 »Vet mamm, jag har vunnit ett pris för en komposition! Jag fick idén därtill samma kväll mamma

reste, och jag gnodde och gnodde sedan, och alla säga, att den är bättre än någonting jag förut gjort. Är ej mamma glad?»
 Jo, hennes mor var glad, men en känsla af bitterhet blandade sig med hennes glädje. Var det i själfva verket hennes frånvaro, som lössläppt all denna vitala energi?
 Ett hopp dröjde ännu i hennes bröst. Hon vände sig till sin man.
 »Ha de skött om er ordentligt, sedan jag for?» sporde hon.
 »Ah, fullkomligt», svarade han. »Allting har gått utan att klicka, tack vare dina anordningar.»
 »Ja», inföll Gertrud, »tjänarna hafva gjort allt, precis som om mamma varit hemma, endast bättre!»
 Fru Mannerling såg sig om i rummet, där allt enligt hennes mening var på tok — hörnen dammiga, lamporna oputsade, kuddarna tillskrynklade och den begagnade tebrickan, som borde ha blifvit utburen, ännu stående kvar, att skräpa i en vrå.
 Hon sträckte ut sin hand mot klockan för att ringa och beordra dess uttagande, men så hejdade hon sig, sjönk tillbaka i stolen och lät sina händer sysslolösa sjunka ned i skötet. Hennes man hade börjat att berättas henne något om sitt arbete.
 Slut.

BARNGARDEROBEN.
 Illustrerat månadsblad för barnkläders förfärdigande.
 Denna i alla hem med uppväxande små »slitvargar» redan snart sagt oundärliga rådgifvare, alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpre, utgifves äfven under 1915 med ett en gång i månaden utkommande nummer, inneh. bortåt ett hundratal illustrationer öfver allt som hör till barntoaletten från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljd af en stor dubbelsidig mönsterbilaga. »Barngarderoben» ersätter mångfaldigt sitt pris 3 kr. för helt år, 1 kr. 60 öre för halft år, genom den nytta och besparing dess praktiska råd bereda i hvarje hem.
 Prenumerera å närmaste postkontor eller bokhandel.

BEHÖFVER NI GODA DESSERTER
 Efterrätter och Tårter!
 Ring upp Allm. 1376 eller Riks 8812 och beställningar sändas till hemmen, ångbåtar eller tåg.
 BAGERIET & KONDITORIET 4 STÖRGATAN.
 Filial: NARVAVÄGEN B. R. 10871, A. 260 71.
 Om Ni hade en idé om h r verkligt praktisk och viktig för Ederhälsa och välbefinnande denna lilla prisbilliga och snygga badapparät är, låter Ni ej denna annons passera. Det kostar blott ett brefkort att få full beskrifning. Det tager endast 5 min. att få ett efter sanitärsregler upprfriskande bad fr. stadigt, rent vattentillflöde, varmt el. kallt, regleradt med en kran vid borsten. Onödiggör badkar med dyrbara och vidlyftiga rörledningar. Ni badar här renare på 4 liter vatten än i ett badkar.
 Bad äro nödvändiga, rådfråga Eder läkare. Amerikanska Maskinimporten, Härryda 5.

RUSKIGT
 väder skadar hyn. Förhindra detta genom daglig användning af F. Paulis Ovicula (ägg) tvål. Äggämnet i densamma verkar välgörande och skyddande på huden. Den som har ömtålig hy köper därför alltid
F. Paulis Ovicula Tvål.
Utmärkta organ
 för annonsering i landsorten äro följande tidningar:
 Arvika: Arvika Nyheter.
 Borås: Borås Dagblad.
 Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
 Falun: Falu-Kuriren.
 Hamstad: Hallandsposten.
 Helsingborg: Öresundsposten.
 Hernösand: Hernösands-Posten.
 Hörby: Mellersta Skåne.
 Karlstad: Karlstads-Tidningen.
 Kristinehamn: Ansgariposten.
 Landskrona: Korrespondenten Landskrona Tidning.
 Linköping: Östgöten.
 Luleå: Norrbottenskuriren.
 Nyköping: Södermanlands Nyheter.
 Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.
 Söderhamn: Söderhamns-Kuriren.
 Söderköping: Söderköpings-Posten.
 Södertelje: Södertelje Tidning.
 Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
 Umeå: Västerbottens-Kuriren.
 Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
 Visby: Gotlandsposten.
 Örebro: Nerikes-Tidningen.
 Östersund: Jämtlands Tidning.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

Beatrix. Om »hela massan» dikter, som ni har liggande, liknar profven, bör ni snarast möjligt frigöra er från tanken att uppträda offentligt som skaldinna.

Petitor. Det var ej allvar, var ej skämt — det vägde mellan båda. Surre. Lämpar sig icke.

Don Quijote j:r. Nej!

Inga — förhoppningar.

»För första gången.» Redaktionen har genast satt sig i förbindelse med Böda korsets kvinnoförbunds styrelse och kommer att i nästa vecka lämna de önskade uppgifterna.

Kvinnliga platssökande och lediga platser

såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de festu annonsbyråer i riket eller insändas direkt till

Iduns Annonskontor, Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när ni svarar på annons om ledig plats.

VÄRDINNA, kompetent att sköta ett landthushåll, erhåller plats den 1 dec. 1914. Betyg och foto sändas till »D. L.», Forsheda.

MOT FRITT VIVRE önskas språkkunnig, undervisningsvan lärarinna att läsa med 9 års gosse 1:sta klass kurs på vårtermin. Svar till »9 år», Djurs-holm.

ENSAM DAM, som skulle vilja vara sällskap och hjälp i litet, rart hem hos en yngre dam med god anställning mot att själv betala 15 kr. i mån. till kost, och i öfrigt erh. fritt vivre, torde inlämna svar till »Vänliga, Gumaellii Annonsbyrå, Malmö. Lämpligt för person med mindre förmögenhet eller pension.

PÅ HERRGÅRD I SÖRMLAND finnes plats för elev att lära enklare och finare matlagning samt öfriga hushållsgöröml. Pris 65 kr. per månad. Svar till »Gott hem» und. adress S. Gumaellii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

UNG, BILDAD och behaglig flicka, kunnig i barnavård, erhåller plats nu genast i god familj. Svar med ref. löneanspråk m. m. under adress »L. S. 1915», Oskarshamn p. r.

BARNSKÖTERSÖR, som genomgått utbildningskurs i Sällskapet Barnavårds anstalt finnes anmälda å Sthlms stads Arbetsförmedling, Regeringsg. 107. Riks och allm. telef. 4047.

BARNFRÖKEN eller barnsköterska, barnkär, anspråkslös, kunnig i sömnad, erhåller god plats 1 dec. Svar med foto och löneanspråk till »S. I.», Iduns exp.

I LÄKAREFAMILJ i stad (badort) får bättre, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning o. s. v., plats som hushållsfröken. Köksa o. husa finnes. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

I GODT HEM i Norrland (samhälle) får undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats att tillträda 15 jan. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

För bildad, hushållsvan flicka finnes plats 1 jan. att med husmoders hjälp sköta hushållet i familj med 4 barn och barnfröken. 20 kr. i mån. Fam. medl. Sv. t. »Fru W.», Iduns exp.

HVAR FINNES EN FLICKA som vill åtaga sig att ensam sköta hemmet hos oberoende ungar? Tacksam för svar är »Ajax» under adress S. Gumaellii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. Foto önskvärdt.

Epidemisjuksköterska.

Platsen som epidemisjuksköterska för N. Sandsjö socken är ledig att tillträda den 1 febr. 1915. Lön 600 kr. jämte möblerad bostad och fri vedbrand. Ny sjukstuga med nutida bekvämligheter finnes. Svar åtföljda af betyg och helst foto sändes före 1 dec. till kommunalstämmans ordförande i N. Sandsjö, adr. Sandsjö.

PLATSSÖKANDE

UNG LÄRARINNA önskar mot någon lön plats i familj att läsa och spela med barn eller biträda i hushållet. Svar till »Snarast», Trollhättan 2.

22 ÅRS BILDAD FLICKA önskar plats som sällskap och hjälp, helst i mel-lersta Sverige eller Dalarne. Kunnig i hushålls-, handarbeten och dylikt. Äfven musik. Svar till Iduns exp. under sign. »22 år», f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats, har genomgått handarbets-, skolköks- och handelsskola. Innehar plats men önskar ombyte. Goda rek. finnes. Svar till »R. W. 20 år», Upsala p. r.

TYSK SPRÅK-, tecknings- och musiklärarinna önskar plats i svensk familj eller skola, jan.—juni 1915. Talar äfven engelska och franska. Svar till »Sprachlehrerin», Iduns exp.

EN 25 ÅRS BILDAD FLICKA önskar plats som husmoders hjälp. Svar till A. Hedlunds Bokhandel, Karlsborg emotses tacksamt snarast.

ETT UTOMORDENTLIGT VÄLREK. fruntimmer söker plats att sköta en ungherres eller ensam fruntimmers hem, eller att vara frun behjälplig, eller under fruns bortovaro sköta ett större hem i stad eller på landet. Är äfven kunnig i lättare sjukvård. De bästa muntliga och skriftliga rek. kunna erhållas. Svar torde sändas till »Duglig hjälp», Allmänna Tidningskont., Stockholm.

UNG, HEMLÖS FLICKA, van vid och med håg för arbete, önskar plats som husmoders hjälp i vänl. hem. Bj lö. Villig utföra ensamj. sysslor. Svar till »Norrländska», Iduns exp., Sthlm.

20-ÅRIG VARMLÄNSKA önskar den 1 dec. plats på större herrgård att insätta sig i alla i ett landthushåll förek. göromål. Vill anses som familjemedlem. Ingen lön. Svar emotses tacks. till »20 år», Iduns exp.

LÄRARINNA, mycket skicklig, språkkunnig, musikalisk och undervisningsvan, önskar plats på nyåret i familj eller skola. Stud. språk utomlands. Svar till »Energisk lärarinna» under adress S. Gumaellii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

2 FLICKOR, den ena musikalisk, vilka genomgått 8-kl. läroverk samt husmoderskurser vid Rimfors, önska efter nyåret plats att tillsammans sköta hushåll. Svar till »20 o. 21 år», Falun p. r.

HUSHÅLLSVAN, bättre flicka, kunnig i matlagning, bakning o. s. v., söker plats i gott hem att tillträda nu eller på nyåret. Goda betyg. Svar »Ansvar, Villiga, Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

LÄRARINNA, undervisningsvan i skol-ämnen, språk, musik, söker plats att tillträda 15 jan. Goda betyg. Svar »Barnavän. Tålamo», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

UNG, BILDAD, MUSIK. FLICKA med sångröst önskar på nyåret komma i gott hem att vara husmoder till nytta och sällskap. Svar till »1893», Helsingborg p. r.

UNG LÄRARINNA önskar under vinterferierna (15 dec.—15 febr.) komma i någon familj eller till ensam dam för att mot fritt vivre få deltaga i hushållet. Läser gärna med barn, om så önskas. Svar till »Idunprenumerant», Iduns exp.

I PRIVATVÅRD eller ock att sköta mottagningen hos läkare önskas plats af 24-årig norrländska, glad och tjänstaktig. Något kunnig i sjukvård, barnavård och husliga göromål. Svar till Anna Cahlin, Tullgatan 7, Luleå.

PLATS I TREFLIG FAMILJ önskas fr. 15 dec.—1 febr. som hjälp med julstök o. inom hemmet förek. göromål. Fritt vivre önskas. Sv. emotses tacksamt före 23 nov. und. adr. »H. S.», Grängesberg p. r.

BARNKÄR, 20-årig, bättre flicka, kunnig i maskinskrifning och något bokf., van vid husliga syssl., önskar plats i gott hem mot någon lön. Familjemedlem. Sv. till »December», Helsingborg p. r.

KRAFTIG och DUKTIG, glad flicka, kunnig i enklare matlagning, van vid arbete, söker senast den 15 dec. plats i god familj, där hon under husmoders ledning kan få utbildning i alla till skötandet af ett hem hörande göromål. Små pret. Svar till Iduns exp. under signatur »Maria 17 1/2 år».

UNG LÄRARINNA, med praktik i små- och folkskola och höga betyg, önskar snarast plats i skola eller familj eller som skrifbiträde eller sällskap åt äldre dam. Svar till: »Hösten 1914», Tattamåla p. r.

I STOCKHOLMS NÄRHET önskar praktisk, bättre flicka, som genomgått hushållskurs, snarast plats i gott hem där jungfru finnes. Någon lön önskas. Svar till »Familjemedlem 22 år», Iduns exp. f. v. b.

20-årig skånska

från gott hem önskar, mot betalning pr månad, insätta sig i alla i större landthushåll förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar med uppgift om pris m. m. emotses tacksamt till »20 år», Skurup p. r.

22-årig flicka

af god familj önskar plats i familj, helst där jungfru finnes. Kunnig i handarbete och enkel sömnad. Genomgått hushållsskola. Svar till »Husliga, Lysekil p. r.

Bogstens Hushållskurs

20 jan.—20 april 1915. Begär prosp. Fru Ida Palmgren, Bettna.

Östermalms Sjuk- och Hviloem, 12 Floragat. 12, 2 tr. (hiss) Stockholm

Rikst. 97 52. Allm. tel. 97 55. Referenser till följande herrar läkare: Alfred Berghel, Harald Ernberg, Arthur Fürstenberg, E. O. Hultgren, Arnold Josefson, Gottfrid Bystedt. Prospekt sändes på begäran. För allmänheten serveras 2 tr. upp 1:a kl. bad: Elektriska ljusbud, massagebad, tallbarrsbad, halfbad m. fl. Föreståndarinnan HILMA FREDLUND Rikstel 90 12. Allm tel 12 50

Begär prospekt från Göteborgs handelskola, Vasagata 45 B, Göteborg.

Års- och terminskurser. Bankkurs. Många 100-tals elever äro placera e öfver skilda delar af vårt land i affärer, på kontor och banker. Platsförmedlingen är kostnadsfri. Vå terminen börjar d. 5 jan. 1915. KARLO LINDBERG, föreståndare

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Östman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Ösimans Husmoderskurs och öfver skådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det redan tryckts öfver 25,000 exemplar af

kokboken.

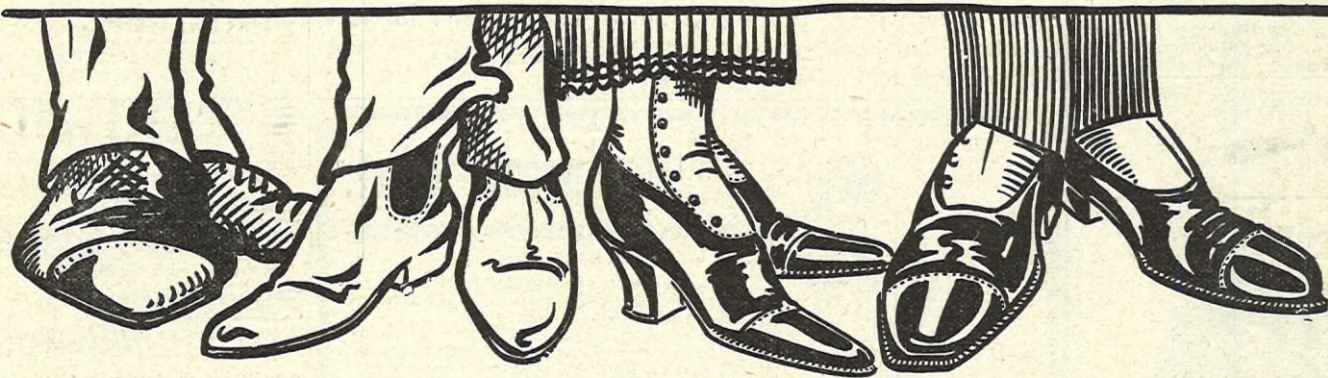
Den kostar, komplett inbunden i ett vackert klotband, endast kr. 5: 50 och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller hos Förlaget, Iduns expedition, Stockholm.

Prenumerera på Idun!

Lugna dej, pojke! Det går på ett par minuter

när man har en HUSQVARNA SYMASKIN. Förmånlige afbetalningsvillkor

VISA EDRA FÖTTER

och man skall genast kunna se, om Ni putsar Edra skor med

Ahlgrens Skinn- & Läderbalsam "Nobless".

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 14 sept.
 Prospekt per kantan J. Thulin, I LIND.

Göteborgs Gymnastiska Institut,
 längsta och fullständigaste
 specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
 - Begär utöfadt prospekt. -

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mäster Samuelsgatan 70.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
 STOCKHOLMS
 MASSAGE- & GYMNAS-TIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt

Rysk Fräkenpomada,
 fullt oskadligt, storartad effekt, kr
 4,50 + porto (diskret försändning) endast
 i
Franska Parfymmagasinet,
 H. F. 11
 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

ROYAL WINDSOR
 Det berömda
 hårstärkande vattnet.
 Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
 Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
 Märket grund 1879. Beg. end. fl. med o. den.
 Royal Windsor Perfectionne. En alltiämnigt
 stig. försäljn. samt 30 ars succés gar. Royal
 Windsors verkan. Pris kr 5. + porto.
 Nedelag: Franska Parfymmagasinet,
 Hofv., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

OATINE,
 denna kraftiga, snö-
 vita naturprodukt,
 framställd af ren
 näfve, appfiskar hu-
 ven och åstadkom-
 mer i förening med
 solens värme den så
 eftertraktade klara
 friska eng-liska teinten. Äkta Oatine-
 Creme i hvit burk med grönt lock: pris
 1,50; 4-dubbelt inneh. 3. -. Oatine-Snow:
 1,50. Finnas öfverallt samt hos A. W.
 Nording, Biblioteksg. 11. Birgerjarlgat.
 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

För hårets fullständiga rengöring
 och förskönande finnes intet bättre än
Majorskan Edmanns
CHAMPOING
 som innehåller Savon Moderne à
 l'Oleïne.
 FÖRNÄMSTA PARFYMAFFÄRAR.

Mot grått hår!
 Härmde meddelas årade kunder. att
 det utmärkta och mycket efterfrågade
 hårvattnet mot grått hår (dessutom
 det bästa mot mjäll och hårfall)
 som i 40 år förts endast i Fanny
 Gelin's Parfymmagasin, Malmstorgsgat.
 5, hädanefter fås under adress Firma
 Fanny Gelin, Norrviken. Rikst.
 Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

Vårda håret, om det är sjukt eller
 friskt, och använd
Zivertz' Extrait Vegetal
 bästa hårkonserveringsmedel. Rekommende-
 rad af många läkare. Finnes till sa u hos
 frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl.
 Hofl. Zivertz' Eftr., Drottninggatan 42,
 Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Doktorinnan Vilma Erikasons
 Hvilohem,
 beläget 15 min. skogsväg från Ar-
 vika. Inackorderingspris 3 kr. pr dag.
 70 à 80 kr. för mån. Adr. Högråsen,
 Arvika.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hår-
 medel och öfverträffas icke af
 något annat liknande preparat.
 Pris pr fl. 2.50.
 Erhålls hos alla 1sta klass Par-
 fymeri-, Drog- och Coiffyaffärer.

Kolgården vid Värtan

H.G. SÖDERBERG'S IMPORT A.B.
 1MA ANTRACIT, HUSHÅLLSKOL & KOKS
 Riks- och Stockholmstelefon: Namnanrop. - Begär endast "Söderbergs Kolimport."

Föreningen Handarbetets Vänners
 och
Hulda Lundins högre slöjdsseminarium
 börjar ny kurs för handarbetslärarinnor den
15 januari 1915.
 Anmälningar mottogas
31 Banérgatan, Stockholm.

Strängnäs Hushållsskola.
 Ny husmoderskurs börjar den 25 jan. Undervisning ledes af ex. lärarinnor
 och van husmor. Prospekt med r. f. ge. Fru **M. Braune**, Strängnäs.
Fröbel-Institutet i Norrköping. I A-kursen: utbildning för kindergården,
 finnas någ a elevplatser lediga i januari. Prospekt och uplys i gar er. Allas
 g. nom u derte. Knude föreståndarinnor. **Ellen och Maria Moberg.**
 Elever mottogas dagligen
 Prospekt på begäran
KARIN och EVA EGNÉR
 STHLM. - Sibillegatan 36.
 R. T. 35 0. A. T. 21004.

Lektioner i Linnesömnad
 (äfvén skjortor, underkjolar, blusar och barnkläder.)
BENNINGE HEMSKOLA
 Rikst. Adr.: **Strängnäs.** Allm. tel
 Vårtermin 11 Jan.-21 April.
 Husmodersskola på land. Undervisning i
 matlagning, slakt, bak, inko m. m. Tvätt, väf-
 ning, linne- o. klätsöm m. m. Kurser i sju-
 vård, häls lära o kulturhistoria. Skolan är äär-
 ligt belägen, hemtreflig o. ansprå slös. Grund-
 dad 1903. Lite husmoderskursen pågår.
 Anmält: att lära svens a flie or reda sig
 själva och blifva till verklig nytta för sina
 m-dmänniskor. Prospekt enl. adr som ofvan

Nobynäs Hushållsskola
 Vårtermin från 20 januari till 20 maj.
 Blåde flickor mottogas å Nobynäs Herrgård, bel. å småländska höglandet
 i härlig och hälsosom tr. kt. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd me-
 delas af skickliga, examinerade lärarinnor. Går hem. Vidare meddelas af
 föres. ändari nan, Fru E. von Kotho, Nobynäs, Frinnaryd, Rikst. telefon 5.
 8 de läsåret börjar 14 aug. 1914.
 20 akad. mist o. prakt utb. til lärare.
 Ar- och termiskurser. Specialkurser.
 Utöfllig bankkurs med övningar i alla
 bankvärdsmål.
 Platsförmedlingsavdelning med vid-
 sträckt förbindelser.
 Begär vårt 40 sid. illustr. prospekt.
Filip Holmqvist,
 Överlärare vid Tekn. skolan i Sthlm,
 lärare vid Chalmersska Institutet.

Hvarje kvinna som önskar
 att kunna försörja sig själf
 bör er till-låta att skaffa sig Kvinnligt Yrkesregister för 1914.
 Erhåles å Kv. Yrkesreg:s expedition, Regeringsgatan 65 samt i bok-
 lädorna. Pris 1:25. Porto till landsorten 20 öre.

Senaste Korsett-Nyhet.
Primadonna-Korsetten.
 (S. k. Tango-Korsett)
 Denna korsett är afpassad för alla figurer och
 gifver kroppen ökatad. korsettens långa form, stor
 böjlighet och modernt snitt.
 Korsetten är försedd med rostfria aluminium-
 fjädrar och plan-chetter och kan således lätt tvättas.
Primadonna a Blomnig brokad i matt
 guldfärg Kr. 8.50
 Extra lång modell.
Primadonna b. Extra låta batist ljusblå Kr. 7.-
 Extra lång modell.
Primadonna c. Prima batist, hvit . . . Kr. 5.75
 Ordinär lång modell.
Primadonna d. Prima satin, guldfärgad Kr. 3.50
 Ordinär lång modell.
 Storlekar 16" 8".
 Till landsorten pr postförskott + porto.
 Vår illustrerade pri-kurant, innehållande 44 olika
 korsetter, sändes gratis och franco.
 Kyrkogatan 32,
GÖTEBORG. A. Jönsson & C:o.

Joh. Lundström & C:o A.-B.
 KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
Prima Antracit
 HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER
 Begär vid telefonering å Riks och Allm. endast
"Lundströms".

ANVÄND LANDETS FÖRNÄMSTA FABRIKAT

VISKAFORS
 LÄTTA
 ELEGANTA
 HÅLLBARA
 SE VÅRA NYA MODELLER. OCH NI
 KÖPER INGA ANDRA GALOSCHER
 TY DE PASSA SKODONEN BÄST!

C. J. WESSMAN, ST. NYGATAN 44, STOCKHOLM
 JOH. LINDNÉR, MALMÖ.
 Kommissions- Vilhelm Lindahl, ÖRNKOLDSVIK.
 lager hos

Turkiska badet,
 i Malmstorgsbadet är öppet hvarje tors-
 dag för damer. Yppersta medel
 för bibehållande af smärt figur och
 fin hy. Badet är angenämast, om
 man är flera i sällskap. Pris kr 1.50

Musikinstrument.
 Endast prima och väl justerade: Gi-
 tarrer, mandoliner, gitarrmandoliner,
 gitarrlutor, violiner, violonceller, ctt
 ror, konsertinor, dragspel, flöjter,
 klarinetter, mässingsinstrument, sex-
 tetter af förstklassig böhmisk tillverk-
 ning, svensk modell, till 325 och 450
 kr. sextett pr extra kontant, trummor,
 fodral, strängar och öfriga tillbehör.
 Triumphoner (talapparater) och ljud-
 kifyvor med fränsningsarmé tycken.
 Orglar och pianon från främsta fa-
 brik. Hög rabatt vid extra kontant
 köp af orglar och pianon.

Ceylon-Téer.
 Fränsningsarméns äkta, rena, be-
 römda téer. Finaste arom. Olika pake-
 teringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

Kakao.
 Fränsningsarméns rena kakao af
 erkänd förstklassig beskaffenhet. Pris
 pr hektro - 45, och pr kg. 4:50, en-
 kiloburkar 4:50.

Dentol.
 Fränsningsarméns utmärkta munvat-
 ten och tandpasta. Munvattnet är på
 grund af sina stora antiseptiska egen-
 skaper äfvén ett förträffligt antisepti-
 cum. Pris pr helfl. 1:75, pr halfl.
 1:-. Tandpasta pr tub - 60.

Armé-Tvål.
 Fin och behaglig antiseptisk toa-
 lettvål. Pr stång 1: -, pr tvål - 25

Viola-Ideal.
 Finaste toalettvål. Pris pr kartong
 om 3 tvålar 1:50, pr tvål - 50.

Armé-Skokräm.
 Terpentinfri, förstklassig skokräm
 Pris: pr burk - 25, pr stor ask - 50,
 pr mindre ask - 20.

Putspulver.
 Förstklassigt rengöringsmedel för
 metaller, men särskildt för koppar.
 Pris pr burk - 25.

Putskräm.
 Förnämsta metallpoleringskräm för
 alla metaller. Pris pr flaska - 25.

Rikt illustrerad varukatalog, innehåll-
 ande fullständiga varu- o. prisuppgif-
 ter, sändes på begäran gratis o. franco

Ofvanstående m. fl. varor
 kunna erhållas vid eller ge-
 nom varje Fränsningsarme-
 kår, hos många hrr handlande
 eller direkt från

Fränsningsarméns
Handelsdepartement
 Östermalmg. 24 & 26 Stockholm 5.
 Telefoner: Riks 8:81 Allm 6372
 Filial: S. Al egatan 9, Göteborg.
 Rikstelefon 7376.

Skulptören Knut Jern
 emottager elever, äfvén nybörjare.
 Vidare pr post till Sibillegatan 73,
 Stockholm.

Nehej!!
 Det skulle vara
M.ZADIG'S
 Tvålpuvler
 med violdoft
 sa' Mamma!

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
 Kungl. Hofleverantör.
 Försäljningsmagasin: Mästern Samuelsg. 38
 STOCKHOLM.

RUNKEBERGS
TEATERN
 Alltid veckans
 bästa nyheter!

EXCELSIOR
 är den yppersta
GUMMIKLACKEN

Idun utgifves denna vecka
I A och B.